

Mehmet Ali ASLAN

SABANCI'YA MEKTUP

Kürt Sorunu

PKK Realitesi

Sosyalizmin Geleceği

Birinci baskı: Nisan 1996

ÖNSÖZ

Kürt Sorunu, Ortadoğu'da etkin güçlerle, dünya kamuoyunun gündemindedir. Sorun, Washington'dan Moskova'ya, Bonn'dan Brüksel'e kadar, tüm önemli merkezlerde tartışılıyor.

Türkiye'de ise sadece üst düzey bürokratlarla onların yandaşı politik kadrolar arasında, Köşk'te, Genelkurmay'da, MİT'te, Dışişleri, İçişleri ve diğer merkezi bürokratik birimlerde ve kapalı kapıların ardında konuşuluyor.

Ama Türkiye kamuoyunda ve hatta, halkı temsil ettiği, egemenlik hakkını halk adına kullandığı ileri sürülen TBMM'de bile, bütün boyutlarıyla açıkça tartışılmıyor.

Oysa sorun, halkın sorunudur. Kanlı kardeş kavgasına sürüklenen gençlerin sorunudur. İç savaşta çocuklarını yitiren veya yitirme endişesini taşıyan Kürt ve Türk anaların, babaların, sorunudur. Savaşın yuttuğu milyarlarca doları, vergi olarak, enflasyon olarak ödeyen ve bu nedenle yoksulluğa mahkum olan işçinin, memurun, esnafın, köylünün sorunudur. Karnını doyurmak için Hakkari ve Van çöplüklerinde ekmek kırıntılarını arayan, büyük kentlerin varoşlarında sefaletle terk edilen, yerinden yurdundan koparılmış Kürtlerin sorunudur. Toplumun sesi ve vicdanı olan, barıştan, demokrasiden ve insan haklarından yana aydınların sorunudur.

Savaştan yararlananlar, halkın ve aydınların kendi sorunlarını tartışmalarına engel oluyorlar. Kürt sorununun açıkça tartışılmasını önlüyorlar.

Neden?

Çünkü tartışma başlarsa, Kürt ve Türk toplumları, savaşmak için hiçbir nedenlerinin olmadığını, kardeşçe birlikte yaşamak için binlerce nedenlerinin bulunduğunu görecektir. Savaş kışkırtıcılarının yolsuzlukları, hırsızlıkları ortaya çıkacak. Ülke kaynaklarının nasıl talan edildiği ve nasıl verimsizliğe mahkum edildiği, ülke parasının ve değerlerinin nasıl dışarıya kaçırıldığı anlaşılacak. Halkın sefaletini pazarlayarak, Kürt ve Türk gençlerinin kanları üzerine politika yaparak, siyasal ve ekonomik rantları aralarında paylaşanların gerçek yüzleri ortaya çıkacak.

Biz bu hukuk dışı engellere boyun mu eğeceğiz? Kürt sorununu bütün dünya açıkça tartışırken, üst düzey bürokratlar ile yandaşları politikacılar kendi aralarında konuşurken, sorunun asıl sahipleri ve mağdurları olan bizler suskun mu kalacağız?

Hayır! Bu, halkın ve halk çocuklarının yaşam, ekmek ve özgürlük sorunudur. Aydınların ve bütün dürüst insanların namus ve onur sorunudur.

Sorumluluk duygusuna sahip olanlar, halk çocuklarının kanı, halkın ekmeği ve özgürlüğü üzerine oynanan kirli oyunlara seyirci kalamazlar.

Mehmet Ali Aslan

Sayın Sakıp Sabancı

TÜSİAD Başkanı

Siz Kayserilisiniz. Ben ise Ağrılıyım. Eskiye dayanan Ata Hukukumuz var.

En güzel sığırlar ve koyunlar bizim yaylalarımızda yetişirdi. Yetiştirdiğimiz hayvanları size satardık. Ucuza alırdınız, vadeli alırdınız. Ama sizden başkalarına da vermezdik. Pazarı, yolu iyi bilmezdik. Bir başkasının bizi dolandırmasındansa, güven duyduğumuz size vermeyi yeğlerdik.

Siz hep kazanırdınız. Biz ise neden hep yerimizde saydığımızı, hatta yoksullaştığımızı yıllar sonra anladık. Ne de olsa Ağrı, işbilir iki ilimizin Bitlis ile Kayseri'nin sömürgesiydi. Bu iş o kadar ince yöntemlerle yürüyordu ki, hiçbir Ağrılı bundan yakınmıyordu ve farkında da değildi.

Hayvancıydık, üretirdik. Ticareti bilmezdik. Bu bir kusur muydu bilmem. Fakat hayvancılığın bize sağladığı iyi imkânlar da vardı. Bol hayvansal protein alırdık. Eğitilmedik. Kurnazlık öğrenmedik. Ama zeki olduğumuz söylenirdi. Bedensel yeteneklerimiz iyi gelişmişti. En iyi biz koşardık. Halen de koşarsınız ya. Ve en iyi silah kullanan da bizdik. En sarp geçitlerden geçebilen, uçana, kaçana atarken sektirmeyen bizlerdik.

Peki, bu yeteneklerimiz nasıl kullanırdı? Tabii birbirimizi vurarak. Ara sıra da başkalarını.

Sultan Abdülhamit Han Hazretleri, bu yeteneğimizi çok iyi keşfetti. Aşiretlere silah ve Aşiret Ağalarına rütbe ve maaş verdi. Hamidiye alayları kurulmuştu.

Askeri talimi kendi aramızda hakiki mermilerle yapardık. Ölenler çok olurdu. Ama iyi yetiştik. Sonraları Rus Ordularına ve Ermenilere karşı çarpıştık. Diğer cephelerde de ön saflarda ölmeyi iyi becerdik.

Mustafa Kemal Paşa da bizi çok severdi. Övgüler yağdırırdı. Hatta yanılmıyorsam, Erzurum Kongresine Beyazıt delegesi olarak katıldı. Kısacası, bizler iyi dost, iyi arkadaşık. Hep kendimizden verdiğimiz için, kimsenin bizden şikâyeti yoktu.

Sultan Abdülhamit Han ve önceki Sultanlarla çok samimiydik. Bizleri her yıl saraya davet ederlerdi, iltifatlar görürdük. Sultana bağlı olmak koşuluyla, istediğimiz gibi yaşamakta, konuşmakta ve kültürümüzü geliştirmekte özgürdük. Genç Cumhuriyetin kurulmasına katılırken, gelecek yönetimin farklı olacağını düşünmüyorduk. En azından ademi merkezîyetçi bir yönetim tarzının sürdürüleceğini umuyorduk.

Umduğumuz olmadı. Bulduğumuz, katı bir merkezîyetçilik ve yeni bir milliyetçilik anlayışı.

Buna tepki gösterdik. Kavga oldu. Çok çetin, amansız ve acımasız. İran'a kaçmak istedik, İran bizi vurdu. Sovyetlerle anlaşmak istedik, sınırı kapatıp, heyetimizle konuşmak bile istemediler. Dört bir yanımız sarılı ve çaresiz; teslim olduk. Bu arada on binlerce kadın ve çocuk da öldü.

Öncüleri Batıya sürdüler. Bunlar Ağalar, Beyler ve Şeyhlerdi. Bir kısmı da sizin memlekete sürüldü.

Sürgünler Batıyı beğenmedi. Ağrı'nın yüksek yaylaları ve karlı dağları rüyalarına giriyordu.

Sıla özlemi ağır bası, afla beraber büyük kısmı geri döndü. Batıda kalanlar başarılı oldular. İçlerinde, rahmetli Mehmet Beyazıt gibi sınıfinıza katılanların sayısı az değildi.

Geri dönenleri mutlu bir yaşam beklemiyordu. Baskılar ve yoksulluk içinde ömürlerini tükettiler.

1950 sonrası, bizim için bir kısım baskılardan kurtulma ve bir ölçüde rahat nefes alma dönemi oldu.

27 Mayıs 1960 hareketinde, her ne kadar askeri birlikler köylerimize girip bayrak dikerek yeniden kurtarmaya kalktırsa da, getirdikleri Anayasa, insan haklarına dayalı, sosyal hukuk devletinin gerçekleşmesini sağlayacak ilkeleri içeriyordu. İstedığımız de buydu. Demokratik Türkiye'yi, bütün Türkiyelilerle beraber kurmak ve yönetmek.

Kayserililerle yüzyıllara dayalı dostluğumuz, kardeşliğimiz vardı. Hep onların yararına işlese de, onlardan ayrılmayı düşünmüyorduk. Beraber olacaktık. Ama birbirimizin kişiliğine saygılı olarak, aynı kimliği zorla kabul ettirmeye kalkışmadan.

Bunun yolu, yöntemi de belliydi. Amerika'yı yeniden keşfetmenin anlamı yoktu. Batı Avrupa, yüzyılların mücadeleleriyle, dökülen nice kan ve gözyaşları pahasına bir takım kurum ve kurallar getirmişti. Bunun adı Demokrasiydi.

Herkes, her grup, her sınıf düşüncelerini serbestçe açıklamak, serbestçe örgütlenmek ve iktidar olmak için mücadele etmek hakkına sahipti. İktidar mücadelesi, hukuk zemininde barışçı yöntemlerle olacak; halkın desteğini kazanan ve oyunu alan iktidara gelecekti. Çoğunluk, azınlığın haklarına saygılı olmak zorundaydı. Çoğunluk diktası kurulamayacaktı. İktidar, Yasama Organı'nın ve Bağımsız Yargı'nın denetimine bağlıydı.

Kabul edin ki, Batı Avrupa Burjuvazisi, sizden çok akıllı, çok kültürlü ve çok bilgili. Gün görmüş, yüzyılların bilgi ve deneyim birikimine sahip insanlar. Neden demokrasiye razı oluyorlar? İnsanları çok sevdiklerinden mi? Çok fedakar olduklarından mı? Yoksa paraya, pula önem vermediklerinden mi? Bunların hiçbiri değil. Sadece akli olduklarından ve en iyi çarenin bu olduğunu, kısacası mecbur olduklarını bildiklerinden.

1960'ten sonra, kurulan çeşitli partilere dağıldık. En etkin olanlarımız Türkiye İşçi Partisi (TİP)ne girdi. TİP, Barış, Demokrasi ve Sosyalizm için mücadele verdi. Gelişip iktidara gelseydi, insan haklarına saygılı, kimsenin kimseyi sömürmediği, herkesin barış içinde insanca yaşayacağı bir düzen kurulacaktı. Olmadı.

Fakat biz, sosyalistlerin, barışa ve barışçı çözüme içtenlikle inandıklarını, güçlü ve etkin olduklarında, şiddet hareketlerini önlediklerini kanıtladık.

Ağrılı olarak bir özelliğimiz iyi savaşçı olmamız ise, diğer bir özelliğimiz de aniden parlamamız ve birbirimize karşı şiddete başvurmamızdır. Şu anda en fazla adam öldürme dosyası Ağrı Ağır Ceza Mahkemesindedir.

Üstelik ne yapılırsa yapılsın, insanlar güvenlik nedeniyle silahlanmak zorundadır.

Bir yanda çetin tabiat şartlarında, bir yanda aşiret kavgalarında, bir yanda “Siyaset Meydanları”nda, yaşamla ölümün o bıçak sırtı gibince çizgisinde o kadar çok koştuk ki, ölüm olağanlaştı bizim için ve ölüm korkusu hatırlamayacağımız kadar çok gerilerde kaldı.

İşte biz, bütün bunlara ve sağdan gelen saldırılara, tahriklere rağmen TIP olarak, sosyalistler olarak, kimsenin burnunu kanatmadık. Hem Bölgemizin, hem de Türkiye'nin sorunlarının çözümünde, demokratik, barışçı yol ve yöntemlerin tek seçenek olduğuna, bizden olan herkesi de inandırdık.

Fakat Türk Burjuvazisi, bu demokratik gelişmeyi, sermayesi ve aşırı kârları için tehlikeli gördü. Türk Burjuvazisinin Batı Burjuvazisi gibi köklü bir geleneği yoktur. Sizin gibi Anadolu aile geleneğinden ve halkın çoğu değer yargılarından kopmamış olan küçük bir grup dışındakileri çok iyi tanırırsınız. Paranın, özellikle havadan kazanılmış paranın, belli bir kültürden yoksun bu insanlar üzerinde yarattığı o korkunç küçültücü etkiyi ve her türlü değer yargılarından kopuşun yol açtığı yozluğu, sanırım çok iyi gözlemiş olacaksınız. Bunlar, demokratik rejimi, açık rejimi sevmezler. Çünkü vurguna, soyguna, rüşvet ve yolsuzluğa elverişli değildir. Ancak suskun bir toplumda rahatça at oynatabilirler. Türkiye'yi ve Türkiye insanını sevdikleri de söylenemez. Gözleri dışarıda, bir Avrupa ülkesinde veya Amerika'da yurt edinmenin hesabını yaparlar. Milliyetçiliği kullanırlar, hem de şoven anlamıyla, ama gayrimillidirler.

Belki bazı istisnalar ileri sürüp itiraz edeceksiniz Sayın Sabancı. İstisnalar kuralları bozamaz. Bir Sayın Nejat Eczacıbaşı'yı gösterip, Türk Burjuvazisinin kültür düzeyinin yüksekliğini iddia edebilir misiniz?

İşte bu burjuvazi, sosyalist hareketin gelişmesinden ürktü. Ardından Türkiye, şiddet hareketlerinin gittikçe tırmanan ve yoğunlaşan kanlı ortamına sürüklendi. Şimdi anlaşılıyor ki, şiddet ortamını yaratan, bazı resmi kişi ve gruplarla, kışkırtıcı ajanlardı.

Biz buna karşı çıktık. Fakat engel olamadık. Kışkırtıcılar çok daha güçlüydü.

Ama biz suçlandık. Kimimiz firar ettik, kimimiz yıllarca cezaevlerinde yattık. Ve Türkiye'nin yüzünü ağartan O'nun en büyük onuru olan aydınlarımız, en rezil ve en korkunç işkencelere tabi tutuldular.

12 Eylül 1980 öncesini size anlatmama gerek yok. Neler olduğunu siz benden ve hepimizden iyi bilirsiniz. Şiddet hareketleri nasıl tırmandırıldı... Kışkırtıcı ajanlar, kimler tarafından görevlendirildi... İç ve dış güçlerin işbirliği ile hazırlanmış kanlı bir plan nasıl uygulandı... Elbette ki siz herkesten iyi bilirsiniz.

1980 öncesi yüksek enflasyonun ve ekonomideki bozukluğun suçunu, işçi ücretlerinin yüksekliğine ve işçilerin sahip oldukları demokratik ve sendikal haklara yüklediniz.

1980'den sonra sendikaların bir etkinliği kalmadı. Grev hakkı kullanılmaz hale getirildi. Toplu sözleşmeler, sizin isteklerinize uygun olarak yapıldı.

O kadar yakındığımız işçi ücretleri reel olarak azaldı. 1980-85 döneminde işçi ücretleri 4,4 kat artarken, fiyatlar 8,6 kat arttı. İşçilerin satın alma gücü yüzde 50 azaldı. İşçi ücretleri o hale geldi ki, yabancı işadamlarını “ucuz emek cenneti” diye Türkiye'ye davet ettiniz. Bunu nasıl yaptınız bilemiyorum. Ama ben utandım. Kendi emekçilerimi elin gâvuruna sömürtmeyi, emeklerini daha ucuza sattıklarını bir marifetmiş gibi dünyaya duyurmayı, Türkiye için onur kırıcı buldum.

Peki sonuç ne oldu? İşçiler ucuza çalıştı, ekmeğe muhtaç hale geldiler de ne oldu? Doğrusunu isterseniz, sizin kârlarınız arttı, sermayeleriniz büyüdü. Ama ya Türkiye? Yeni teknoloji üretilmedi. Yatırımlar durdu. İşsizlik korkunç boyutlara vardı. Batık krediler, banker olayları, batmakta olan bankaların ve şirketlerin kurtarılması hayali ihracatlar, rüşveti yolsuzluk ve daha niceleri, her gün gazete manşetlerinde gördüğümüz olağan olaylar haline geldi. Ve bunların faturası halkın cebinden ödendi.

Milli gelir düştü, ülke yoksullaştı. Gelir bölüşümündeki dengesizlik daha da arttı, halk yoksullaştı. Dış borçlarımız 13 milyardan 30 milyar dolara yükseldi, geleceğimiz de ipotek altına alındı. Ve en önemlisi, özel sektörün yatırım payı, bu dönemde daha da azaldı. Kısacası Sayın Sabancı, siz bu işi beceremediniz.

Size bu mektubu, bazı ekonomik sorunlar için yazmadım. Bir *Sosyalist*'in, *Türkiye'nin En Büyük Kapitalisti*'ne mektup yazması için çok ciddi nedenlerin olması gerekir. Zengini, fakiri, patronu, işçisi, sağcısı, solcusu ile hepimizi ilgilendiren çok ciddi bir soruna dikkatinizi çekmek için yazıyorum. Tehlike, gerçekten büyük, ciddi ve yakındır.

Neve Şalom Sinegogunda meydana gelen katliamın dehşet verici korkunç tablosunu gazete ve televizyondan hep beraber izledik. Cesetler parçalanmış, ortalık kan gölüne dönmüştü. Hepimiz irkildik, dehşete kapıldık. İnsanlar bunu nasıl yapabilirlerdi veya yapanlar ne ölçüde insan kalabilmişlerdi?

Herkes terörü ve teröristleri kınadı. Devlet terörünün uygulayıcıları, ABD Başkanı ile İsrail Başbakanı daha çok kınadılar. Teröre ve teröristlere lanet yağdırdılar.

Terörizmi kınamakta elbette ki herkes haklıydı. İnsanları insan yapan sevgidir. Kin ve intikam, kişiyi insanlığından uzaklaştırır ve hele bu duygular yoğunlaşıp suçsuz insanlara yönelik bir katliama dönüşürse, ortada insanlığa ait hiçbir unsur kalmaz.

Nasıl oluyor da genç insanlar, hayatlarının en güzel, en verimli çağlarında, sevgiyi, başarıyı, mutluluğu arayıp bulabilecekleri bir çağda, kin ve intikam duygularıyla, insanları ve kendileriyle beraber insanlık değerlerini de yok edebiliyorlar? Yaşamak güzel bir şey. Bu genç insanları yaşamdan koparan, kendi yaşamlarıyla beraber başka insanların yaşamlarına da düşman eden hangi güçlü etkenlerdir?

Bu sorunun doğru yanıtını araştırıp bulamadığımız sürece, soruna bir çözüm getirmemiz de mümkün değildir.

Sorunun yanıtı, yerinden, yurdundan koparılmış Filistinli göçmenlerin yoksul çadırlarındadır.

İsrail Devleti Filistin topraklarında kuruldu. İsrail Devletinin kurucuları, Filistinlileri terörle yurtlarından söküp attılar. 9 Nisan 1948 Deir Yasin'de kadın, çocuk ve ihtiyarların da içinde bulunduğu 254 kişinin toplu kıyımı, bunlardan bir örnektir.

Filistinliler, Arap ülkelerine dağıldı. Yersiz, yurtsuz, aç ve açıkta kaldılar. Filistin mülteci kampları, bir yanda yoksulluğun, bir yanda İsrail ve bazı Arap ülkelerinin saldırılarının kıskaçında yaşam savaşı veriyor.

Zamanın İsrail Savunma Bakanı Ariel Şaron'un sorumlu olduğu Sabra-Şatila kamplarındaki katliamın dehşeti, henüz belleklerden silinmemiştir. İsrail'in, Tunus'taki FKÖ karargâhına düzenlediği hava saldırısının üzerinden de fazla zaman geçmemiştir.

İşte Filistinli çocuk, yoksulluğun ve ölümün kol gezdiği böyle bir ortamda hayata gözlerini açıyor. Gördüğü bombadır, mermidir, süngüdür, ölüm ve kandır. Yanı başında anası, babası, kardeşleri ve yakınları gaddarca öldürülen bu çocukların yüreklerinde sevgi filizlenebilir mi? Her türlü haksızlığa, adaletsizliğe ve kendilerini buna mahkum eden güçlere ve bir kısmında giderek insanlara karşı büyük bir kin ve intikam duygusu yoğunlaşarak gelişir.

Bu mülteci kamplarında her gün birçok terörist adayı doğuyor. FKÖ bütün çabasına rağmen teröre engel olamıyor.

Ülkemizdeki 1970 ve 1980 öncesi şiddet hareketleri, bazı resmi görevlilerin de içinde yer aldığı, kışkırtıcı ajanların gençliği içine ittiği, sola ve demokratikleşmeye karşı planlı bir hareketti. Bu hareketler amacına da ulaştı.

Fakat Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin dışında ve O'nun denetiminden uzak olarak gelişen bireysel terör hareketlerini doğuran ve besleyen bir ortam ülkemizde meydana gelmedi. Bir Abu Nidal'in olmayışı sevindiricidir. Ama bugünkü durum gelecek için güvence değildir. Tam tersine, Abu Nidal'ların doğuşu için, bilinçli veya bilinçsiz, ortam hazırlandığı kuşkusudur.

SHP Genel Başkan Yardımcısı Sayın Fikri Sağlar ve arkadaşlarının Güneydoğu'ya yaptıkları inceleme gezisinden edindikleri izlenimler basına açıklandı. Anlattıkları insanı dehşete düşürüyor. Görüp anlatamadıklarıyla, göremedikleri daha da korkunç boyutlarda.

Sayın Fikri Sağlar diyor ki,

“Güneydoğuda savaş halinden de öte bir ortam söz konusu. Güneydoğu, Türkiye'den kopuk bir şekilde yaşıyor. Eğer hükümet Güneydoğuda gereken önlemleri almaz ise, Güneydoğuda meydana gelen olaylar bir patlamaya yol açar ve sorun tüm yurt sathına yayılabilir.”

“Güneydoğuda hükümet yok. Tüm demokratik hak ve özgürlükler askıya alınmış durumda. Hükümet her şeyi Silahlı Kuvvetlere bırakmış.”

“Yol, su, elektrik, okul, sağlık ocağı ve doktor yok. Geçen yıllarda bir ilin, yatırım için istediği ödenekten yüzde 40'a yakını kırpılmış. Gelen ödenekle de emniyet binası ve polis lojmanları gibi şeyler yapılmış. Eğitime ve sağlığa yönelik hiçbir hizmet verilmemiş.”

Duydunuz değil mi, neler oluşunu Sayın Sabancı?

Güneydoğu olayları giderek tırmanıyor. Öyle anlaşılıyor ki, bu tırmanmaya yol açan asıl etken, iktidarın kendi vatandaşlarına karşı uyguladığı hukuk dışı, Anayasa ve yasadışı keyfi ve sert politika ile bundan cesaret alan bazı resmi görevlilerin ve güvenlik güçlerinin halka karşı yasa dışı haksız tutumudur.

Köylerdeki 12 ila 70 yaş arasındaki erkekleri kanunsuz olarak gözaltına alan, köyün ekinlerini, yakan, aşiretler arasındaki çekişmelerde taraf tutan bir uygulama tepkilere yol açmaz mı? Kızına, karısına yan bakıldığı için adam öldüren bu insanlar, kendi ahlaki değer yargılarına aykırı davranışlarla yoğun olarak karşılaşırlarsa, silahlarını alıp dağa çıkmazlar mı?

Bir Devlet, her şeyden önce vatandaşlarının haklarını ve özgürlüklerini güvence altına almak, saldırılardan korumak zorundadır. Bunu, ülkenin her yerinde aynı ve vatandaşlar arasında ayırım yapmadan uygulamak zorundadır. Devlet olmanın temel koşulu, hukuka bağlılıktır. Adalet, eşitlik gibi hukukun temel ilkelerine bağlılıktır.

Hiçbir denetimin olmadığı bir bölgede, vatandaş, kendisine “bölücü”, “hain” önyargılarıyla bakan genç görevlilerin insafına terk edilirse, olacakları tahmin etmek güç değildir.

Özel teşebbüs olarak Doğu ve Güneydoğuya yatırım yapmıyoruz; çünkü yatırımlar için gerekli altyapı kurulmamıştır. Devlet yatırımları da sınırlı. Bu nedenle de işsizlik yaygın.

Eğitim özelleştiriliyor. Eğitime devlet yatırımı azalıyor. Doğu ve Güneydoğuda ise eğitim yatırımları ve eğitim düzeyi, Türkiye ortalamasının çok çok altında. Hakkari, Tunceli, Bingöl ve Ağrı liselerinden mezun olan gençlerin, üniversitelerin diploması para edecek bir fakültesine girmeleri mümkün mü? Başka bir beceri de kazanmamış bu gençler, işsizler ordusuna katılıyor.

Eğitim bilimsellikten uzak, medrese eğitimine dönüştürülmüş. Bu eğitim sistemiyle yetişen genç, olayların neden-sonuç ilişkilerini doğru değerlendiremiyor. Yanlıslara düşüyor.

İşte bu gençler, işsizliklerinin, açıklıklarının, başarısızlıklarının nedenlerini araştırıyor, kafalarındaki sorulara yanıtlar arıyorlar. Hem de yolsuzlukların, rüşvetin, vurgunların yaygınlaştığı, bir tarafta lüks bir yaşam sürerken, diğer tarafta yoksulluğun kol gezdiği, işkence ve baskıların yoğunlaştığı bir ortamda.

1960 sonrası bu soruların yanıtını biz veriyorduk. Emekçilerin ağırlıkta olduğu demokratik bir iktidar, sorunlara çözüm getirecekti. Bunun yolu ve yöntemi ise barışçı, legal politik mücadele idi. Gençleri ikna edebiliyorduk.

12 Martlar, 12 Eylüller bizleri susturdu. Suskun bir Türkiye yaratmak istediler. Bu gençlerin çoğu da ya işkence gördü ya da işkence korkusu ile dağa çıktı veya yurt dışına gitti.

Bizi hukuk dışı, antidemokratik yasaların yasaklarıyla çevirdiler. Ağır ceza tehditlerinin çemberine hapsedtiler. Artık çocuklarımıza legalitenin, demokratik ve barışçı yol ve yöntemlerin faziletinden söz edemiyoruz. Onların sorunlarına verdiğimiz yanıtlar yeterli ve doyurucu olmuyor. Sözlerimizi, yaşamın doğrulaması gerekir. Türkiye’de yaşamı düzenleyen biz değiliz, sizsiniz, hem de en ince ayrıntılarına kadar.

Çocuklarımız sadece Devlete değil, bize de isyan ettiler. Onlara söz geçiremiyoruz. Çevrelerindeki herkesi yok edecek birer ölüm makinesine dönüştüyorlar.

Peki öldürdükleri kimler? Onlar da bizim çocuklarımız. Karşlı, Afyonlu, Adıyamanlı, Kayserili analar, çocuklarını yurdu düşmana karşı savunsun diye askere gönderiyorlar. Kardeş kardeşi vursun diye değil.

Kimdir bunun sorumlusu? Elbette ki hepimiz. Kiminin sorumluluğu az, kiminin çok. Ve suçumuz, kusurumuz, demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla kurup işletemememiz, bütün bu olaylara neden olan bir iktidarın gelişine yardımcı olmamız veya onu önleyemememiz.

Sayın Turgut Özal’ı iyi tanırırsınız. Ne de olsa patronusunuz. Şimdi Başbakan. ABD dışında, bütün dünyaya meydan okuyor. (ABD’ye karşı çok kibar, çok saygılı.) Diğer milletlere, devlet ve

hükümet başkanlarına söylediği sözleri tekrarlayamam. Çocukken bu sözleri söylesek, analarımız dilimize acı biber sürerlerdi ve bir daha ağzımıza alamazdık. Ama Sayın Özal bu üslupla Devlet yönetiyor. Güneydoğu olayları ile ilgili olarak söyledikleri daha da ağır. Nedenlerine inmiyor. Türkiye'yi hangi noktaya getirdiği bilinen bir eski Cumhurbaşkanı'nın tenkil anlayışı ile olaylara bakıyor. Türkiye dar geliyor. Irak'ta, Saddam Hüseyin'in baskıcı, şoven yönetimine karşı özgürlük mücadelesi veren ve Türkiye ile en ufak bir ilgileri ve sorunları bulunmayan insanları da hedef alıyor. Öldürülen kadın ve çocukları, Türkiye'nin bütünlüğüne kastetmiş azıllı teröristler olarak gösterebiliyor.

Bu tehlikeli, gerçekten tehlikeli. Türkiye sınır ötesi harekâtlara girdikçe ve bazı yetkililer, bu tür harekâtı herkese karşı kullanacağız, türünden sorumsuz açıklamalar yaptıkça, bütün bölge Devletleri, kendilerini tehdit altında hissedeceklerdir. Türkiye'nin saldırgan ve yayılcı bir dış politika izlediğine inanacaklardır. Bu güvensizlik ortamı, büyük bir silahlanma yarışına yol açacak. Türkiye ister istemez Milli Savunma bütçesini daha da artıracaktır. Bugün bile yatırımların ve sosyal harcamaların kısılmasının, enflasyonun durdurulamamasının en önemli nedenlerinden birisi, Milli gelirden Milli Savunmaya ayırdığımız payın büyüklüğüdür.

Türkiye ile ilgisi olmayan Irak veya İran'ın Kürt vatandaşlarına ve özellikle kadın ve çocuklara yöneltilen şiddet hareketlerinin, bu konuda hassas olan milyonlarca T.C. vatandaşı üzerinde yaratacağı olumsuz etkiyi de gözden uzak tutmamak gerekir.

Endişem nedir, biliyor musunuz Sayın Sabancı?

Bizim gençlerimizin de bir gün Neve Şalom Sinegogunu bir kan gölüne çeviren Filistinli teröristlere benzemesidir. İktidarın baskı politikası, olaylara ayrımcı yaklaşımı, bu yöndeki gelişmeleri hızlandırıyor.

Bir gün çok geç kalınmış olabilir. O zaman alınacak önlemlerin etkisi kalmayabilir.

Bir toplumda şiddet hareketleri başladı mı, zamanla şiddetin altyapısı oluşur. İnsanlar hareket içinde eğitilirler. Silah, araç, gereç sağlanmasının yolları bulunur ve stoklar birikir. İç ve dış ilişkiler kurulur, gelişir. Örgütlenmede deney kazanılır. Toplum şiddetle beraber yaşamasını öğrenir ve tepkiler silinir.

İşte o zaman Sayın Sabancı, şiddet kurumlaşır. Demokrasiye geçseniz de önlemeniz mümkün olmaz.

Filistin sorunu bugün bir çözüme kavuşsa da, terörü yaratan ortamı değiştirmek yılları alacaktır.

Yol yakinken geri dönelim. Sorunu bir aşiret kavgasına çevirip birbirimizi öldürmeyelim.

Biz fazla çoğalıyoruz. Doğudan gelip Türkiye'nin batısına yerleşenlerin sayısı, doğudaki nüfustan çok fazladır. Şiddet kurumlaşır bu, Batıyı da içine alacaktır. Filistinli teröristi renginden, fizik özelliklerinden ve konuşmasından tanımak kolaydır. Bizim gençlerimiz için ise bu söz konusu değildir. Benim gibi mavi gözlü ve sarışınların sayısı fazladır. Hepsinin nüfus hüviyet cüzdanlarında Tunceli veya Lice doğumlu oldukları yazmaz ki, polis onları gözaltına alsın. Şimdi Ankara, İstanbul, İzmir vb... doğumluların sayısı kabarıktır. Çoğunluk Türkçe'yi sizden iyi konuşur.

Terör kurumlaşır, Türkiye bir cehenneme döner. Filesini alıp küçük çocuğu ile pazara giden genç anne, kahvehanede zaman öldüren emekli, yaşama sevgi ve umutla bağlı, yoldan geçen genç çiftler, bir ölüm tuzağının talihsiz kurbanları olabilirler.

İş bununla da kalmaz Sayın Sabancı. Sizlere de yönelir. En iyi koruma önlemleri bile etkisiz kalır. Çünkü silah teknolojisi çok gelişti. Dünyadaki silahlanma yarışı bunu hızlandırdı. Bunlardan teröristler de yararlanıyor. Üstelik güvenlik güçlerinden daha iyi silahlara sahiptirler. Daha iyi eğitildikleri için bu silahları daha iyi kullanabiliyorlar. Yaşama sevgisi ve umudu kalmayan bu insanların kaybedecekleri bir şeyleri de yoktur.

Yurt dışı daha da tehlikeli. On binler bugün dışarıda. Çeşitli ülkelerden sığınma hakkı isteyen bu insanlar, çok güç koşullar içindedirler. Şiddet kurumlaşır ve bunlar uluslararası terör örgütlerinin bir parçası haline gelirlerse, inanın bana, uzaya gitmek bile insanı kurtarmaz.

Peki çözüm? Bunun bir tek yolu var Sayın Sabancı: demokratik bir iktidarın iş başına gelmesi. Demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla kurulması ve yerleşmesi. Düşüncelerin serbestçe açıklanmasını ve örgütlenmesini engelleyen, yasal ve fiili bütün engellerin kaldırılması. Diğerleri ayrıntıdır. Demokratik bir iktidarın, halkın katılımıyla oluşturacağı kalkınma ve demokratikleşme politikaları bütün sorunlara çözüm getirebilecektir.

Yanlış anlaşılmasın. Demokratik bir iktidarı sizin kurmanızı istemiyoruz. Sınıfsal niteliğiniz, buna uygun değildir. Sizden istediğimiz, demokratik bir iktidara olanak sağlayan sosyal ve politik gelişmelere müdahale etmemenizdir. 12 Mart ve 12 Eylül öncesi tertiplere girmemenizdir. Türkiye'nin içişlerine müdahaleye çok hevesli yabancı ortaklarınıza, müdahale izni vermemenizdir. Ve de hep beraber, Türk Silahlı Kuvvetlerini politika dışında tutmamızdır.

Siz yerinizde rahat oturun, gerisini halkınız halleder. İnsan sevgisine dayanan, insana saygı temeli üzerine gelişen Barış ve Demokrasi hareketi, herkes için, hatta karşıtları için de güvence sağlar. Demokrasi basit bir yöntem değil, bir yaşam tarzıdır. Buna razı olun ve benimseyin.

Doğal olarak sizlerin ekonomideki etkinliğiniz ve kârlarınız azalacaktır. Türkiye'yi cehenneme çevirecek bir ortamda büyük servetlere sahip olsanız ne olur? Sadece siz değil, çocuklarınız, yedi sülaleniz koruma altında, tehdit ve tehlikelerle kuşatılmış bir dünyada yaşayacaklarsa, bu serveti ne yapsınlar?

İnsanlar bazen zorunlu seçim yapmak durumunda kalırlar. Çok kâr, ama terörün cehenneme çevireceği bir Türkiye. Veya Ülkemizin ve Sizin güvenliğiniz için daha az kâr ve Demokratik bir Türkiye.

Renkli bir kişiliğiniz var. Zeki ve yeteneklisiniz de. "Lanet olsun dünyanın üç beş kuruşuna" deyip, ikinci seçeneği, Demokratik Türkiye seçeneğini seçeceğinizi umuyorum.

Ya o havadan milyarları kazanan, kaçakçılığın, vurgunun, yolsuzluğun eseri, kültürden ve belli bir dünya görüşünden yoksun yeni yetme görgüsüz zenginleri ikna edebilecek misiniz?

Düşüncelerin serbestçe açıklanması ve örgütlenmesinden korkanlar, Komünist Partisi'nin yasallaşmasının ülke için tehlikeli olacağını söylerler.

Dünyayı dolaştınız. Avrupa'yı da gezdiniz. Demokrasiyle yönetilen Batı Avrupa ülkelerinin hepsinde yasal Komünist Partileri var. Üstelik güçlü partiler. Bu yüzden bu ülkelerin toplum düzenleri bozulmuyor. Tersine, toplum düzenleri çok sağlam. Teröre ve şiddet hareketlerine karşı kesin tavır koyanların başında Komünist Partiler gelir. Bunlar, demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır.

Fransız Komünistleri, Sosyalistlerle beraber oyların yarısını alıyor. Bundan önce Sosyalist ve Komünist Partilerin koalisyonu iktidardaydı. Hiçbir zengini yemediler. Seçimi sağ partiler kazanınca da muhalefete geçtiler.

Franko ve Salazar dönemini geride bırakan İspanya ve Portekiz’de komünist partiler yasallaştı. O ülkelerde de, komünist partiler yasallaşırsa ülke tehlikeye girer, diyenler vardı. Toplumun demokratikleşmesinden İspanya ve Portekiz yarar gördü. İtibarları yükseldi. Ortak Pazar’a girdiler. Türkiye daha kapının dışında.

Görülüyor ki komünist partilerinin yasallaşması, ülke ve toplum için tehlike değil, tam tersine, şiddeti, kargaşayı sona erdiren bir güvenlik unsurudur.

Sizi bilmem, ama benim için hayatta en büyük mutluluk, demokratik bir ülkede sade bir vatandaş olarak yaşamaktır. Bunun üzerinde biraz düşünün. Belki de Sabancı Holding’in sahibi Sakıp Sabancı olarak değil, Demokratik Türkiye’de vatandaş Sakıp Sabancı olarak yaşamamanın, özlemlerinize ve değer yargılarınıza daha uygun olacağına karar verirsiniz.

Sağlık ve mutluluk dilekleriyle.

Mehmet Ali Aslan

Türkiye İşçi Partisi Eski Genel Başkanı

Sayın Sakıp Sabancı,

Bilmem hatırlar mısınız? 1986 yılı Eylül ayında İstanbul'daki Neve Şalom Sinegogunda bir katliam meydana geldi. Filistinli gençler, sinegogu kan gölüne çevirdiler ve orada bulunan Yahudilerle birlikte parçalanıp gittiler.

Bu, herkes gibi beni de çok etkilemişti. Kendilerini “sosyalist” veya “Kürt” olarak tanımlayan gençlerimiz, çocuklarımız gözümün önüne geldi.

Gelişmeler, Türkiye'yi de, sinegogu kan gölüne çeviren Filistinli gençlerin içinde bulunduğu ortama doğru hızla sürüklüyordu. Bu gidiş önlenmezse, Türkiye'nin her yerinde ve özellikle büyük kentlerde Neve Şalom katliamlarının benzerlerini yaşayabilirdik.

Toplumumuzun geleceği olan gençlerimiz, çocuklarımız kanlı bir iç savaşın bataklığında yitip giderlerken, nice masum insanımız da, bir kin, nefret ve intikam dalgasının kurbanları olacaktı.

Biz bu gelişmelerin nereye varacağını, sadece başka toplumların hatalarından çıkardığımız derslerle değil, kendi toplumumuzun yaşadığı felaketlerden ve yaşamımızdan biliyorduk.

Uyarı görevini her zaman yaptık. Ama uyarılar, “bölücü”, “hain” suçlamalarıyla tutuklandılar, işkence gördüler ve bazıları da faili meçhul cinayetlere kurban gittiler. Buna rağmen yine yılmadılar. Uyarmakta ısrar ettiler.

Ama uçuruma doğru ilerleyen kör ve sağır, hareketleriniz, çılgınlığınız etkisiz kalır.

Uçuruma giden, kendisiyle birlikte bir toplumu da felakete sürükleyecekse, o zaman yararsız olacağını bilseniz de, insan yüreğiniz susmaya dayanamaz. Bağırsınız, engellemeye çalışsınız.

O dönemde TÜSİAD Başkanıydınız. Gerçi iktidar asker-sivil bürokrasideydi. Ama bir süredir büyük sermaye de bu iktidara ortak. En azından işbirliği içindeydi.

Acaba büyük sermaye, gelişmelerin hem ekonomik durumu olumsuz etkileyeceği, hem de can ve mal güvenliklerinde tehdit edeceği konusunda uyarılsa, sorunların üzerinde düşünmeleri, kendi aralarında da olsa, bunu tartışmaları sağlanamaz mıydı? Uçuruma doğru ilerleyen kör ve sağırın gözü kulağı biraz açılmaz mıydı?

Bunun için size bir mektup yazdım. Medyatik renkli bir kişiliğe sahipsiniz. Ama yine de bu mektubun muhatabı siz değil, büyük sermayeydi. TÜSİAD Başkanı bir Rahmi Koç veya Halis Komili olsaydı, onlara hitaben yazılacaktı.

Mektubun ilgiyle okunmasını sağlamak için biraz kişiselleştirdim. Bu şekilde bir sosyalistin, Türkiye'nin en büyük kapitalistine yazdığı bir mektup ortaya çıktı.

Mektup kişisel değildi. Görüşleriniz ve sizi kuşatan koşullar biliniyordu. Sadece sizin okumanızın bir yararı yoktu. Bunun yayınlanması gerekiyordu. Arkadaşım Uğur Cankoçak ile bu açık mektubu yayınlamak için bir yayın organı araştırdık, bulamadık. O yıllarda 12 Eylül'ün ateşi henüz sönmemişti. Bu nedenle riskliydi. Diğer taraftan, Türkiye'deki büyük basından, fraksiyon organlarına kadar, irili ufaklı bütün gazete ve dergilerin bağlı oldukları bir “resmi görüşleri vardır. Hiçbir yayının organı kendi “resmi görüşü” ile çelişen bir yazıyı yayınlamak istemez.

O dönemde Murat Belge ve Tuğrul Eryılmaz'ın yönettiği Yeni Gündem Dergisi'ne götürdüm. Yayınlamak istediler. Ama yazı uzun olduğu için derginin sayfa sayısı elverişli değildi.

Bir süre sonra benden kısa bir yazı istediler. "Kürt Sorunu" başlıklı bir yazı yazdım. Derginin 8-15 Mart 1987 tarihli sayısında yayınlandı. Size yazdığım "Açık Mektup" da dosyalar arasında yıllarca bekledi.

Medyada çarpıcı bir haber verildi. Sakıp Sabancı "Kürt Sorunu"na el atmıştı. Rapor hazırlatıyordu.

Buna sevindik. Geç de olsa, büyük sermaye iç savaşın yarattığı büyük tehlikeyi görebilmişti. Öldürülen binlerce insanın kanı değil, ama bunun için sarf edilen milyarlarca dolar, onları tatlı uykularından uyandırmıştı.

Ama bu, iktidarın hoşuna gitmemişti. 27 Mayıs 1960'ta radyoda yönetime el koyduğunu ilan eden ses, Başbuğun sesi, üst düzey asker-sivil bürokrasinin görüşlerini dile getiriyor ve sizi uyarıyordu. "Çizmeyi aşma!..."

Biz bu sesi yankından tanıyorduk. 1960 yılının 27 Mayıs sabahında bu sesle uyanmıştık. Kimimiz irkilmiş, kimimiz sevinmiştik. Ama hiç birimiz, sağlam bir tarih bilinciyle bu sesi yerli yerine oturtamamıştık. Olaylar karşısındaki tavrımızı belirleyen, tepkilerimiz, sempatilerimiz, kısa vadeli çıkarlarımız oldu ve hep yanıldık. Bürokrasinin iktidar oyunundaki rolünü ve toplumun geleceğine yön veren gücünü iyi değerlendiremedik.

"Çizmeyi aşma!..." diyen o sesi duyunca irkildim. Bir insan olarak, sizin için endişeye kapıldım. Anılarım beni yıllar öncesine götürdü.

Kızılay Meydanında, adeta dengesini kaybeden, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi önünde, "İsmet Paşa, çok yaşa" diye haykıran öğrencilerin arasında sıkışıp kalan rahmetli Adnan Menderes'i hatırladım. Bir de, ne olduğunun ve ne olacağının farkında olmadan gösterilere katılan öğrenci kalabalığı ve Hukuk Fakültesi önünde sırtımıza inip kalkan polis coplarmı.

Bu sesin, radyoda "yönetime el koydum" demesinin gerekçesini hazırlamak için bir aya yakın sırt üstü yatamamıştım.

Olayları doğru değerlendirmek için yılların geçmesi gerekmişti. Bu, asker-sivil bürokrasinin iktidar gücü ile ilgiliydi.

Rahmetli Adnan Menderes, bürokrasiyi sivil iktidarın emrine almaya çalıştı. Ayrıcalıklarını ve iktidar yetkisini büyük ölçüde kısıtladı. "Orduyu yedek subaylarla idare ederim" dedi. Kısacası "çizmeyi aştı." Bunu da yaşamıyla ödedi.

Tarihin rahmetli Menderes'e ve size yüklediği misyon ve çizdiği kader, bürokrasinin iktidar gücünü kısıtlayacak mekanizmaları harekete geçirmekte birleşiyordu. Birisi siyasal alanda, diğeri ekonomik alanda.

Günümüzde hızlı bilimsel gelişme, teknolojiyi de geliştirdi. Verimlilik ve üretim arttı. Ulusal Pazar ölçeğine sığmaz oldu.

Bir yanda bölgesel ekonomik birlikler ve bölgesel pazarlar, diğer yanda bir Dünya Pazarı oluşmaya başladı.

Ulus-Devlet modeli ve buna bağlı olarak sınırlar ve korumacı ekonomik politikalar, bilimsel ve teknolojik devrimin hızlandırdığı ekonomik gelişmenin önündeki engeller haline dönüştü.

İletişim ve ulaşım alanındaki büyük değişim ise dünyamızı küçülttü. İnsan hakları ve demokrasi alanında ortak değerlerin oluşmasına, insanlar, gruplar, toplumlar arasında enternasyonalist dayanışmanın gelişmesine ve giderek kurumlaşmasına olanak sağladı. Bu da özgüleşmeye yol açtı.

Ulus-Devlet kalıpları ve sınırları içinde hapsedilip boğulan etnik, dinsel vd. gruplar, kendi kimliklerinin tanınmasını ve kimliklerini geliştirmenin önündeki engellerin kaldırılmasını istediler ve bunun için mücadele etmeye başladılar.

Bu mücadeleleri, dünya ölçüsünde, aynı değerleri paylaşan insanlar, gruplar ve toplumlar tarafından desteklendi.

Bütünleşme ve özgüleşme, bilimsel ve teknolojik devrimin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıktı. Bu tarihsel gelişmeyi durdurmak mümkün değildir.

Bütünleşme ve özgüleşme, geçiş döneminin sancularına rağmen, daha güzel, daha iyi yaşanılır bir dünyanın kurulmasını sağlayacak, birbirlerine bağlı ve birbirleriyle bütünleşen tarihsel olgulardır.

Fakat ulus-devlet yapıları, hem bütünleşmenin önünde bir engel oluşturuyor ve hem de özgüleşme istemlerini ve hareketlerini bastırıyor.

İktidar gücünü elinde tutan asker-sivil bürokratlar, ekonomik alanda rekabet gücü zayıf sektörlerin temsilcileri, milliyetçi ve dinsel ideoloji ve hareketlerin siyasal ve ekonomik rantlarından yararlanan politik çevreler, kendilerini sosyalist veya sosyal demokrat sayıp geçmişin kalıplarına bağlı olan aydın gruplar, ulus-devlet yapılarına sarılıp tarihin akışına karşı çıkıyorlar. Türkiye ve özellikle İstanbul, önemli alanlarda mafya gruplarının denetimine geçmiştir. Yer altı ekonomisinin boyutları her geçen gün biraz daha büyüyor. Her ülkede mafya, ancak devletin içinden ortak ve destek bularak, devlet görevlileriyle işbirliği yaparak güç ve etkinlik sağlar. Bu ilişki koptuğu zaman da çöker.

İç savaşın yaşandığı, sıkıyönetimin ve olağanüstü halin süreklilik kazandığı bir ülkede devlet dışa kapanır. Halkın ve meşru denetim kurumlarının denetiminden uzaklaşır. Kendi içinde illegal gruplar, merkezi yapıdan bağımsız güçler oluşur. Zamanla bunlar ya mafya gruplarıyla ortaklık kurarlar ya da mafyalaşırlar.

Bu nedenle, bugünkü ihtiyaca cevap vermeyen devlet yapısının değişmesi, devletin çağdaş, saydam ve demokratik bir yapıya kavuşması, bugünkü durumdan yararlananları endişelendiriyor ve değişime karşı çıkıyorlar.

Siyasi Partiler Sistemi, aşağıdan yukarıya geçişe imkan vermediği için değiştirilemeyen lider ve liderin yakın çevresi, mahalleye ve köye kadar uzanan bir menfaat birliği oluşturmuşlardır.

Siyasi partiler, ülke sorunlarına çözüm aranan ve yeni politikalar oluşturulan örgütler olmaktan çok, taraftarlarına devlet kaynaklarından ve rantlarından daha fazla pay koparmaya çalışan menfaat birlikleri olmuşlardır.

Yeni bir devlet ve toplum yapılanması, iktidar oyununda vitrin görevini görmekten başka bir işlevi olmayan, üstelik önemli bir ekonomik yük teşkil eden ve değişimi engelleyen politik kadroların da tasfiyesine yol açacaktır.

Bu nedenle bugünkü politik kadrolar değişime karşı çıkıyorlar.

İç ve dış sermaye için güven ve istikrarı sağlamanın temel ve önkoşulu iç savaşa son vermektir. Bu, geniş halk kitlelerinin istemleri ve yararlarıyla da çakışıyor.

İç savaşın yılda 8-15 milyar dolarlık bir kaynağı yuttuğu hesaplanıyor. Siz bu kaynağın ekonomiye kazandırılmasını istediniz. Hepimiz sizi alkışladık.

Gerçekten başarılırsa ve bununla beraber etkin demokratik adımlar atılarak barış sağlanırsa, önemli bir potansiyele sahip Türkiye, siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda büyük atılımlar yapabilir.

Gençlerimizin öldürülmesi, köylerimizin, kentlerimizin, ormanlarımızın yakılması, dağlarımızın ve doğal kaynaklarımızın bombalanması için sarf edilen milyarlarca dolar yatırıma aktarılsa, fabrika, baraj, yol, okul, hastane yapımında harcansa, sorunlarımızın önemli bir bölümü çözülmüş olur. Cehaletle, hastalıkla, göçle, yoksullukla, işsizlikle mücadelede başarılı adımlar atılmış olur.

Ne var ki bu paraya el koyanlar var. Bu parayı aralarında paylaşanlar var. Savaştan büyük çıkar sağlayan ve bu nedenle savaşın sürdürülmesini isteyen gruplar var. Bir savaş lobisi var.

İşte bu, barışı engelliyor. Savaşa harcanan paraların barış ekonomisine aktarılmasını önüyor.

Bunlar, toplumun ihtiyaçlarına cevap veremeyen ve değişimi engelleyen ulus-devlet yapılarına, onun çağdışı kalıplarına ve ideolojisine sarılmış, bütün barışçı girişimleri bölücülükle, hainlikle suçluyorlar. Oysa bu gidişin Türkiye'yi hızla parçalanma noktasına götürdüğünü artık çok kimse biliyor. Ülkeye ihanetin, barış girişimlerinde değil, savaş tedarikçiliğinde aranması gerektiği görüşü de çoğunlukla paylaşılıyor.

İşte, Sayın Sabancı,

Siz bir tarafta dünya ekonomisiyle güçlü bir entegrasyon sürecine girerken, diğer tarafta iç savaşa son verme girişimlerini başlattınız.

Zaten ekonomik entegrasyon için size dış bileyenler, bir de tamamen, devlete egemen gücün kendi yetki alanında olduğunu kabul ettiği çok duyarlı bir alana, Kürt Sorununa el atmanıza tahammül edemediler.

Bu, asker-sivil bürokrasinin iktidar gücüyle ilgiliydi. Bu gücün paylaşılmasını veya sınırlandırılmasını kabul etmiyorlardı.

Rahmetli Adnan Menderes gibi siz de “çizmeyi aştınız.”

Devlete egemen güç, Başbuğun diliyle sizi uyarmakta gecikmedi.

Karşınızda geniş bir cephe oluştu. Entegrasyondan, barıştan ve demokratikleşmeden çıkarı bozulanlara ve savaş lobisine, bir de Batı'yla ve dünyayla bütünleşmiş, demokratik ve laik bir Türkiye

Modelinden, halklarını etkiler endişesiyle korkuya kapılan teokratik ve totaliter komşu ülke yönetimlerini ve onların istihbarat örgütlerini ekleyin.

Çok geçmedi. Haber bomba gibi patladı.

“Özdemir Sabancı vuruldu” dediler.

İleri bir teknolojinin güvenlik sistemiyle korunan ve muhkem kaleler gibi aşılmaz sanılan işyerinde, Türkiye'nin sanayileşmesine büyük katkılar sağlamış ve dışa açılmasında önemli bir işlevi olan değerli bir insanın ve iki çalışma arkadaşının yaşamı noktalandı.

“Kimler tetiği çekti?” sorusunun yanında asıl önemli olan, “Kimler tetiği çektirtti?” sorusudur.

Kardeşinizin öldürülmesine gerçekten çok üzuldüm.

Soyadından soyutlanmış, sadece bir Özdemir Bey olarak, bir insan olarak cinayete kurban gitmesine üzuldüm.

Ayrıca, O, sahip olduğu önemli bilgi ve deney birikimiyle, olanaklarıyla Türkiye'nin sanayileşmesine ve dış rekabete açılmasına büyük katkı sağlayacak verimli bir yaşaydı. Toplumumuz bu olanaktan yoksun bırakıldığı için üzuldüm.

Ardından gazeteci Metin Göktepe cinayeti geldi. Bir gazeteci, bizlerin, hepimizin haber alma hakkı için bulunduğu yerde hunharca öldürüldü.

Çok geçmedi. TV ekranlarında Şırnak Güçlükönak'ta bir minibüs içinde yakılmış 11 Kürt köylüsünün kömürleşmiş cesetlerinin görüntüleriyle irkildik.

İç savaşı sürdürmekte kararlı olan bir güç, hiçbir ayırım gözetmeden ve hiçbir engel tanımadan barıştan, demokrasiden ve dışa açılmadan yana olan herkese karşı saldırılarını sürdürüyordu.

Bu saldırılar karşısında susmanın, gerilemenin yararı yoktur. Ya biz bu gücün üzerine yürüyüp onu etkisizleştirecek, iç barışı sağlanmış, saydam, demokratik ve halk tarafından denetlenen hukuka bağlı bir devlet yapısına kavuşmuş, gelişmiş bir Türkiye'yi oluşturacağız. Ya da onlar bütün barış ve demokrasi güçlerini yok edip ülkeyi uzun sürecek bir karanlığa mahkum edeceklerdir.

Tarihin akışı ve dünya konjonktürü bizden yanadır. Yeter ki barıştan ve demokrasiden yana olan güçler, hem kendi aralarında ve hem de enternasyonalist alanda dayanışma ve güç birliğini sağlasınlar.

Belki bir katkı sağlar umuduyla yıllar önce size yazdığım mektubu yayınlamaya karar verdim.

Mektuba, konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur düşüncesiyle, 30 yılı aşkın bir zamandan beri yazdığım yazıların bazılarını eklemeyi de yararlı buldum.

10 yıl önce size yazdığım mektupta “Demokratik bir iktidarı sizin kurmanızı beklemiyoruz. Sınıfsal niteliğiniz buna uygun değildir. Sizden istediğimiz, demokratik bir iktidara olanak sağlayan sosyal ve politik gelişmelere müdahale etmenizdir.” demiştim.

Dünya değişti. İki kutuplu dünya geride kaldı. Dün, askeri darbelerin ve tertiplerin arkasındaki güç olan Batı, bugün, insan haklarına saygılı olması ve demokratik değerleri benimsemesi için Türkiye'ye baskı yapıyor. Dün, 12 martları ve 12 Eylülü destekleyen ve asker-sivil bürokrasi iktidarını sınıfsal çıkarlarına uygun bulan büyük sermaye, bugün, bu iktidarın ağır maliyetinden ve gelişmeyi engellemesinden şikayet ediyor.

Bürokratik merkeziyetçi iktidarın hem size hem halkımıza maliyeti çok yüksek. Bu, işbirliği yapmamızı, emek ve sermaye ile diğer toplumsal güçler arasında varılacak bir uzlaşmayla bu iktidardan kurtulup demokratik sivil bir iktidarı oluşturmamızı gerektiriyor. Bu nedenle ilk mektupta, politikaya müdahaleden kaçınmanızı isterken, bu mektupta politikaya ağırlık koymanızın gerekliliğine olan inancımı belirtiyorum.

Bugün Türkiye'nin en büyük sorunu Kürt Sorunudur. Bütün sorunların çözümü, bu soruna bağlıdır. Türkiye bu sorunu çözmeden diğer önemli sorunlarını çözemez.

Sizin de ilgilenme ihtiyacını ve yürekliliğini göstermiş olmanızın nedeni, sanırım, bu değerlendirmeye katılmanızdan kaynaklanıyor.

Sorunun tarihsel gelişimini ve doğuş nedenlerini bilmeden, gerçekçi ve uygulanabilir bir çözüm üretmek mümkün değildir.

Kürt sorunu neden ve nasıl ortaya çıktı? Kısaca değinelim.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucuları, çoğulculuğu reddeden ulus-devlet modelini seçtiler. Bu model başka ülkelerde yüzyılların doğal ekonomik, siyasal ve kültürel gelişmeleriyle oluşmuştu. Türkiye'de bunun koşulları yoktu.

Modelin uygulanabilmesi için Türklerin dışındaki halkın yaşamını yabancı bir kültüre uygun olarak zorla düzenleme girişimleri tepkilere yol açtı. Devlet bu tepkilerin üzerine şiddetle yürüdü. Silahlı çatışma ortamını yarattı.

İşte "Cumhuriyet Tarihinin Kürt Ayaklanmaları" dizisi böyle başladı.

Ayaklananların suçu "Kürt olmak" ve "Kürt kimliğine sahip çıkmak"tı. Çünkü Kürt kimliğine sahip çıkmak ulus-devlet anlayışıyla çelişiyordu. Devlete egemen güç, Kürt dilini, kültürünü ve sonuç olarak Kürt kimliğini yok etmeye kararlıydı. Kendi kimliğine sahip çıkan Kürtler, devlet yöneticilerine göre suç işliyordular. Hem de vatana ihanet suçu ve bunun cezası ölümdü.

Kürtler mi ayaklandı? Yoksa saldırılara karşı direnenlere mi ayaklandı dediler? Bu ayrı bir tartışma konusu.

Ama devlete egemen güç, bu olayların üzerine acımasız yürüdü. Toplu kıyımlarla Kürtlerin yaşadığı bölge kan deryasına döndü. Kadın, çocuk, genç, yaşlı ayrımı yapılmadı.

Bugün hala Kürt toplumunda o günlere ait ağıtlar söylenir. Çocukluğumuz bu ağıtları ve bu ağıtlara ait öyküleri dinlemekle geçti.

Anılarımız sadece geçmişten anımsadığımız olaylar değil, bugünkü ve gelecekteki yaşamımızı etkileyen ve bazen de belirleyen olgulardır.

Zilan ayaklanmasında asker olarak görev yapmış bir adam anlatıyordu. Ağlamaklıydı. Yıllar önce yaşadığı olayın şokundan kurtulamamıştı. Kendisini çevreleyen dinleyicilerin sözleri yaşlıydı. Trajik bir öyküdü anlatılan.

Çocuk belleğime kazınan, hiç unutamadığım bir olay. Çocukluk anılarıma saplanan bir hançerdi bu.

Sonraları çok duydum. Çoğu kez hıçkırıkları boğazlarında düğümlenen insanlar, aynı şeyleri anlattılar. Dinleyenler aynı acıyla sarsıldılar.

“Duygularını ve doğayı en ince ayrıntılarına kadar eşsiz bir güzellikle ifade edebilen bir dile, binlerce yıllık birikime dayalı bir kültüre sahip olan halk, bereketli bir yaylada, Zilan bölgesinde, doğayla bütünleşmiş olarak yaşıyordu.

Aşklar, sevgiler, ayrılıklar türkülerde, ölümler, acılar ağıtlarda, kahramanlıklar destanlarda kuşaktan kuşağa aktarılıyordu.

Geleceğe yönelik beklentileri ve umutları vardı.

Günün birinde silahlı güçler geldi.

Zilan halkı konukseverdi. Kim bilir hangi uzak illerden gelmiş bu silahlı güce de ikram edebilecekleri koyunları, kuzuları, yağları, peynirleri vardı. Onları en iyi şekilde ağırlamaktan memnun olacaktı. Ama onlar bunu istemiyorlardı.

İlk zamanlar anlamakta güçlük çektiler. Sonraları kavradılar. Gelenler onların yaşamına egemen olmak istiyorlardı. Dillerini, kültürlerini yok etmek, kimliklerini, kişiliklerini değiştirmek istiyorlardı. Kaderlerini, kendileri değil, onlar tayin edecekti. Onlar tarafından yönetileceklerdi. Ürettiklerinin önemli bir kısmını sürekli olarak onlara vereceklerdi.

Sarsıldılar. Duyguların ve doğanın anlatımında bu kadar incelmış dilleri olmasa, aşklarını, sevgilerini, ayrılıklarını, hüznelerini ve acılarını nasıl anlatacaklardı. Bu dilleri olmasa, hangi dilde doğayı bu kadar güzel tanımlayabilir, kucaklayabilir ve onunla bütünleşebilirlerdi.

Kim bilir kaç kuşaktan gelen gelenekleri, görenekleri, giyim, kuşam ve yemek kültürleri, müzikleri, türküleri, ağıtları, destanları, masal ve öyküleri yok edilirse, fizyolojik bir varlık olmanın ötesinde, insan olarak neleri kalacaktı.

Kimliklerinde, kişiliklerinden koparılmış insanların, köklerinden kopan ve rüzgarın estiği yönde sürüklenip giden kuru devedikenlerinden bir farlı olur muydu?

Zaten güçlkle geçinen bu insanların elinden ürettiklerinin önemli bir bölümü de alınırca aç kalmayacaklar mıydı?

Hani herkes kendi yerinde, hani herkes kendi ilinde kalsa, kendini yönetse, sorunlarını kendisi çöze daha iyi olmaz mıydı?

Birbirlerine konuk gidebilir, birbirlerine yardımcı olabilir, kız verip, kız alabilir, bilgi ve deneyimlerini birbirlerine aktarabilir, kardeşlik, dostluk, iyi komşuluk ilişkilerini geliştirebilirlerdi.

Zilan halkı bunu istiyordu. Gelen silahlı güç ile dost olmak, konukseverliklerini göstermek istiyorlardı.

Ama onlar bunu istemediler. Kazın, çocuk, bebek tüm yayla halkını, diğer ayaklanma bölgelerinden buraya gelen akrabalarının kendilerine sığınmalarından sorumlu tuttular. Diğer yaylaların halklarına ibret olsun diye de en sert ve en acımasız şekilde cezalandırmaya kalkıştılar.

Hiçbir ayırım gözetmeden yerleşim yerlerini bombaladılar, yaktılar. Kadınlar, çocuklar, bebekler öldü. Ama bununla yetinilmedi.

İşte asıl trajedi burada başladı.”

Adam, bundan sonrasını anlatmayı güçlükle sürdürüyordu.

“Kadın, çocuk, bebeler dahil herkesi, bölgedeki bütün köylerin halkını, binlerce insanı dereye, Zilan Deresine doldurdular. Etraflarını makineli tüfeklerle çevirdiler. Makineli tüfeklerin başında bizler, yani erler vardı. Ellerimiz tetikteydi ve namlular topluluğa dönüktü. Bizim arkamızda erbaşlar sıralanmıştı. Elleri tüfeklerin tetiğinde namluyu bize yöneltmişlerdi. Onların arkasında, üçüncü sırada subaylar tabancaların namlusuna mermiyi sürmüş bekliyorlardı.

Biz ateş etmezsek erbaşlar bizi vuracaklardı. Onlar bizi vurmazsa subaylar onları ve bizi vuracaklardı.

Tetiğe bastık. Binlerce mermi deredeki insan topluluğunun üzerine ateş kustu. Kadınların, çocukların, yaşlı, genç erkeklerin korkunç çığlıkları dereyi sardı. Bir süre sonra çığlıklar iniltiye dönüştü. Ve sonra iniltiler de kesildi. Yaşlı ve genç erkeklerin yanında, binlerce kadının, çocuğun, kundaktaki bebeklerin cesetleri bir kan gölü içinde bırakıldı. Kurda kuşa yem edildi. Bir süre sonra cesetler koktu. Çürümeye terk edildi.”

Cesetler arasında baygın yattıkları için öldürülmekten kurtulan yaralılar da bu trajediyi yıllarca anlatıp durdular. Hem kendileri ağlıyordu, hem de dinleyenleri ağlatıyorlardı.

Zilan deresinin üzerine Tanrının laneti yağmıştı. Toplu kıyımın dehşeti bütün bölgeyi sarmış, kadın ve çocukların o umutsuz korkunç çığlığını duyma korkusuyla kimse bölgeden geçemez olmuştu.

16 Temmuz 1930 tarihli Cumhuriyet Gazetesi bu haberi;

“Zilan hareketinde imha edilenler 15.000’den fazladır” başlığıyla veriyordu.

Haber metninde ise “Zilan deresi lebalep (ağızına kadar) ecsat (ceset) ile dolmuştur” deniliyordu.

Anılardan sıyrılıp tarihe dönüyorum. Tarih, bir bakıma toplumsal belleğimizdir. Toplum belleğini yitirmemeli. Bu, kin, nefret ve intikam duygularını yeni kuşaklara taşımak için değil, hataları tekrarlamamak için gereklidir.

Kin, nefret ve intikam duygularından sıyrılamayanlar, onun esiri olurlar. Tüm insanlık değerlerini yitirirler, Gerçeği göremezler.

Oysa geleceğin dünyası, insani değerlere bağlılıkla, sevgiyle, hoşgörüyle kurulabilir.

Geçmişteki olaylara, duygusallıktan uzak bir anlayışla yaklaşırsak, zamanın koşulları içinde objektif olarak değerlendirirsek, insanlık için yararlı sonuçlar çıkarabilir, yararlı dersler alabiliriz.

Geçmişteki olayları bu çerçevede yeniden gündeme getirip değerlendirmek, geleceğimizi sağlam temeller üzerine oturtabilmenin zorunlu koşuludur.

Bu olayları tartışmaktan korkmayalım. Duygularımızdan, onların bizi esir almasından ve gerçeği görmemizi engellemesinden, gözlerimizi ve bilincimizi körleştirmesinden korkalım. Gerçeğin üzerine, tarihsel olayların üzerine bir perde çekerek gizlemekle, onların toplumsal belleğe kazınmış etkilerinden kurtulamayız.

Zamanla gerçek, kin, nefret ve intikam duygularının sis perdesi ile sarılır. Görünen gerçek değil, toplumlar arası düşmanlıkları körükleyen ve yeni trajedilere yol açan duygular olur.

Cumhuriyet dönemi “Kürt ayaklanmaları” bunun bir örneğidir.

Kürtler neden ayaklandılar? Dertleri neydi? Savaşı kendileri mi başlatmışlardı, yoksa buna itilmişler miydi? Devlet bu ayaklanmaların üzerine nasıl gitmişti? Sadece sorumlu olanlar mı, yoksa kadın, çocuk ayrımı gözetilmeden kitleler mi yok edilmişti? Kitlesele kıyımlar, bir devlet politikası mıydı, yoksa o bölgedeki devlet görevlilerinin inisiyatifi ile mi meydana gelmişti?

Sorular çoğaltılabilir. Bir toplumdaki mağduriyet psikolojisi, geçmişteki olayları zaman içinde gerçekliğinden kopararak duygusal alana taşır. Bu düşmanlıkları biler.

Karşı taraf da haklılığına inandırıldığı için, aslında mağdur olan topluma suçlu gözüyle bakar. Bu, yeni çatışmaların, savaşların ortamını hazırlar.

Oysa gerçek serbestçe tartışılrsa, herkesin sorumluluk payı ortaya konulsa, mağduriyet psikolojisine kapılmış topluluktan özür dilense ve hataların tekrarlanmayacağına güvenceleri verilse, sorun da çözülmüş olur.

Önümde bir kitap var. “Türkiye’de Kürt İsyancıları.” Emekli Kurmay Albay Reşat Hallı’nın kaleme aldığı, Faik Bulut’un yayına hazırladığı bu kitabın, Korgeneral Namık Kemal Ersun tarafından yazılan önsözünde “Bu kitap, Cumhuriyetin ilanından sonraki yıllarda Türkiye’de meydana gelen ayaklanmalar ile bunların tedip ve tenkilerini kapsar.” deniliyor.

Bunlar “Kürt Ayaklanmaları”dır.

Devletin yaklaşımı ise *T e d i p* (terbiye verme, uslanmasını sağlama) ve *T e n k i l* (düşmanı veya zararlı kimseleri topluca ortadan kaldırma, tepeleme) olmuştur.

Harp Tarihi Arşivinde mevcut belgelerden alınmış olan bazı bilgilerden kısa alıntılar yapalım.

Kitabın 162-174’üncü sayfalarında Zeylan Ayaklanma’ndan söz ediliyor.

Halk arasında Zilan Deresi veya Zilan Vadisi olarak anılan, Erciş’in 20 km. kuzeyindeki Zeylan Bölgesinde 20 Haziran 1930 tarihinde başlayan hareket 1930 Eylül’ünde sona ermiştir.

Genelkurmay Başkanlığı 1 Temmuz 1930’da “...Ataklanma sahasındaki köylerden, ayaklanmaya katılmış olanların tamamı yakılacaktır.” emrini veriyor.

Yanlış uymadınız. Köy yakma sadece son yılların olayı değil, 70 yıllık bir dönemin sürdürülen geleneğidir.

Genelkurmay Başkanlığının 3 Ağustos 1930'da yayınladığı emirde: "... halka ayaklananların mutlaka cezalandırılacağı kanısını vermek için Oramar olayına katılan köylerin ve yayladaki aşiretlerin tespiti ile bunların hava kuvvetleri ile bombardıman edilmesi gerekir." deniliyor.

Bu belgelerde:

"2 Temmuz 1930'da, kolodu bölgesinde şu hareket ve faaliyetler olmakta idi:

Kaymaz, Haçan, Kölesor, Çilli ve Osmanlı köyleri havadan bombalanmış;

Patnos bölgesinde ayaklanalara katılan köyler bomba ve makineli tüfek ateşi altına alınmış" olduğu yazılıdır.

Bu köylerde kadın, çocuk, yaşlı, genç ayrımı yapılmadan toplu bir kıyıma girişilmiştir. Köyler ve yaylalardaki yerleşim yerleri yakılmış ve tahrip edilmiştir.

Devletin tedip ve tenkil hareketi sonucunda, 1930 Eylülünde, Zilan Deresi bölgesinde hiçbir insan kalmadı. Köyler ve yayladaki yerleşim yerleri yakılıp yıkıldı. Zilan Deresi askeri yasak bölge olarak ilan edildi. Bir süre sonra da Devlet Üretme Çiftliği kuruldu.

Peki, sonra ne oldu?

12 Eylül darbesi geldi. Cunta lideri Evren Paşa soydaşlarını Afganistan'da buldu. Getirip, daha önce toplu bir kıyımla canlı bırakılmayan bu bölgeye, devletin yaptığı güzel konutlara yerleştirdi. Toprak, araç, gereç... ne gerekirse hepsi verildi.

Oysa çevrede evsiz barksız, topraksız, yoksul insanlar çoğunlukta idi. Bunlar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıydılar. Askerlik görevlerini yapıyorlardı. Veri ödüyorlardı. Ama Evren Paşa'nın soydaşları değillerdi.

Evren Paşa bu toprakları ve bu toprakların üzerindeki insanları değil, Afganistan'da veya uzak bir ülkedeki soydaşlarını seviyordu. Onları ülkemizin insanlarından üstün tutuyordu. Çünkü o bir milliyetçiydi.

Soydaşlığın, vatandaşlıktan daha üstün bir statü olarak kabul edildiği ve bu anlayışın her alandaki resmi uygulamalara yansıdığı ülkemizde, devlet yetkilileri ve kimi aydınlar, Türkiye Cumhuriyeti'nin ırk esasına dayalı bir devlet olmadığını ileri sürüyorlardı.

Bu, sadece Zilan bölgesinde olmadı. Ağrı, Dersim ve diğerlerinde daha büyük boyutlarda meydana geldi.

O dönemin iktidarına göre "İsyan mntikasında işlenen fiiller suç sayılmaz."

Bölge "serbest atış alanı"ydı. 1850 sayılı Kanun bu anlayışı yansıtıyordu.

İsyan mıntıkasında işlenen ef'alın suç sayılmayacağına dair Kanun

20 Temmuz 1931

(Resmi Gazete ile neşir ve ilanı: 29 Temmuz 1931 Sayı 1859)

Kanun No: 1850

Madde 1 – Erciş, Zilan, Ağrıdağ havalisinde vuku bulan isyanla, bunu müteakip Birinci Umumi Müfettişlik mıntıkası ve Erzincan'ın Pülümür Kazası dahilinde yapılan takip ve tedip hareketleri münasebetleriyle 20 Haziran 1930'dan 1 Kanunuevvel 1930 tarihine kadar askeri kuvvetler ve Devlet memurları ve bunlarla birlikte hareket eden bekçi, korucu, milis ve ahali tarafından isyanın ve bu isyanla alakadar vakaların tenkili emrinde gerek müstakilen gerek müştereken işlenmiş ef'al ve hareket suç sayılmaz.

Madde 2 – Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 – Bu kanun icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

Tenkil (toplucu ortadan kaldırma) hareketi 1938'lere kadar sürdü. İkinci Dünya Savaşı döneminde, iktidar dikkatini dış olaylara çevirmek, askeri güçleri, sınırları savunmak için seferber etmek zorunda kalınca, tenkil hareketına ara verildi.

Devlet silahları susturunca, Kürtlerin de silahları sustu.

Oysa savaş yılları Devlet ve Ordu için en kritik dönemdi. Kürtler savaş istemiş olsalardı, en uygun zaman İkinci Dünya Savaşı yıllarıydı.

Ama bu dönemde bir "Kürt Ayaklanması" olmadı. Çünkü ayaklanmaları başlatan Kürtler değildi.

Devlete egemen güç istediği zaman savaş başlıyor, silahları susturunca da savaş sona eriyor.

Bütün bu hareketlerde veya hareketler dışında on binlerce insan öldürüldü, yaralandı, sakat bırakıldı. Köyler, il ve ilçe merkezleri yalılıp yıkıldı. Binlerce aydın ve halk adamı faili meçhul cinayetlere kurban gitti. Milyonlarca insan yerinden yurdundan koparıldı, yoksulluğa, sefaletle mahkum edildi.

Bunların çoğunluğu kadın ve çocuklardı. Zayıf, korumasız, masum kadınlar ve çocuklar.

Söyleyin Allah aşkına! Bunların suçu neydi? Kusuru neydi? Kime ne yapmışlardı?

Binlerce yıldır aynı topraklarda, kendi yerlerinde ve yurtlarında, kimseye zarar vermeden, kimseye müdahale etmeden, kimseyi tedirgin etmeden yaşayıp gidiyorlardı. Rahat bıraksalar yine aynı mihval üzere yaşayıp gideceklerdi.

Kimse onları rahat bırakmadı. Kendi işlerini kendi görsünler, kaderlerini kendileri tayin etsinler, sorunlarını kendileri çözsünler, kimse bırakmadı. Ne Türkiye’de, ne İran’da, ne Irak’ta ve ne de Suriye’de.

Söyleyin Allah aşkına!

Kürtlerin günahı neydi? Kimin tavuğuna kış demişlerdi? Kimin namusuna yan gözle bakmışlardı? Kimin bağını, bahçesini bozup tarlasını elinden almışlardı? Kendi hallerinde yaşayıp gidiyorlardı. Kime ne zararları dokunmuştu?

Ayaklanma denildi, savaş denildi. Eli silah tutan erkekler vuruldu.

Peki, kadınlardan, çocuklardan, ak saçlı ihtiyarlardan ne istendi? Onlar niçin vuruldu? Onlar niçin kurban edildi?

Evet, söyleyin Allah aşkına, söyleyin!

Bunun yanıtını bilmiyorsanız üzerinde düşünün. Çünkü bu bir insanlık sorunudur. Yalnız bir halkın, bir topluluğun, bir etnik grubun sorunu değildir. Sorular da, yanıtları da hepimizin, bütün toplumların yüzünü kızartacak, bizi kahredecek ağırlıktadır.

Bunların bir tek ortak özelliği var. Kürt olmaları. Evet, sadece Kürt olmaları ve bir de Kürt kimliğine sahip çıkmaları.

Kimlikleri ve kişiliklerinden vazgeçip insanlığın dışına itilmeyi kabul etselerdi, kuşkusuz vurulmayacaklardı. Ama o zaman da manen öleceklerdi.

Peki, Kürt olmak ve kimliklerini, kişiliklerini korumak öldürülmeleri, işkence görmeleri, sürülmeleri, yoksulluğa ve sefalete mahkum edilmeleri için bir neden olabilir mi?

Hangi hukuk düzeni, hangi insanlık anlayışı buna izin verir?

Söyleyin Allah aşkına!

Kürt olmayı, Türk olmayı biz seçmedik. Başkalarının Fransız, Rus veya Hotanto olmayı seçmediği gibi. Ana ve babamız Kürt veya Türk olduğu için biz de Kürt veya Türk olduk.

Anadilimiz de bizim seçimimiz değil. Toplumla iletişim sağlamak için, düşüncelerimizi açıklamak için anamızın dilini öğrendik. Bütün incelikleriyle, bütün nüanslarıyla.

O kişiliğimizin bir parçası oldu. Aşkımızı, sevgimizi, üzüntümüzü, öfkemizi en iyi bu dille ifade ediyoruz. Çok iyi bildiğimiz başka diller de olsa sevinç çığlıkları atarken, öfkelenip küfrederken bu dili kullanıyoruz.

Ailemizde ve çevremizde dinlenen müzikle kendimizden geçiyoruz. Kişiliğimiz bu çevrenin kültürüyle yoğruluyor.

Günün birinde birileri gelip, “Sen bu dili konuşamazsın. Sen bu müziği dinleyemezsin. Sen Kürt değilsin, Kürt diye bir varlık, Kürtçe diye bir dil ve bir Kürt Kültürü yok. Sen Türksün. Anadilin Türkçe ve sen Türk olduğunu kabul etmek zorundasın” diyor.

“Bir Kürt halkının varlığını ileri sürersen bölücülük yapmış olurdun. Suç işlersin.” deniliyor. Ve sen kimliğine sahip çıktığında da ya faili meçhul bir cinayete kurban gidersin ya da soluğu demir parmaklar arkasında alırsın.

Bir başka yerde, bir başka ülkede de birileri çıkıp, “Sen Türk değilsin. Sen Bulgarsın veya Rumsun. Sen Türkçe konuşamazsın. Sen Türk Kültürünü geliştiremezsin. Anadilin Rumca’dır veya Bulgarca’dır” diyor. Karşı çıkanları da cezalandırıyor.

Bu, asimilasyon politikasıdır. Bir dilin, bir kültürün yok edilmesi veya yok edilme girişimidir. Ve bu insanlık suçudur. Af edilmesi olanaksız, zaman aşımına uğramayan bir insanlık suçudur.

Çünkü diller, kültürler sadece bir halka ait değil, bütün insanlığın ortak malıdır. Kürtçe, Türkçe, İngilizce, Hotantoca ve bunlara ait kültürler, birbirleriyle etkileşimin ve insanlığın binlerce yıllık gelişiminin ürünleridir. Onlara sahip çıkmak ve onları geliştirmek, eğer insani niteliklerimizi kaybetmemişsek, boynumuzun borcudur.

Diller, kültürler, kişiliği yoğuran ve kişiliğin bir parçası olan temel unsurlardır.

Asimilasyon politikası uygulandığında ortaya kişiliği parçalanmış veya yok edilmiş bir sürü insan çıkar. Bunların yaşadıkları toplumla sağlıklı ilişkileri kopar. Doğal iletişim kanalları tıkanır.

Benini ve ruhunu bir başka toplumsal güce satan ve kişiliğinin parçalanmasından kaynaklanan dramatik çelişkilerin dayanılmaz ağırlığını taşıyan aydınlar, işte bu asimilasyon politikasının ürünleridir. Kendi toplumlarına yararı olmayan bu insanların başka toplumlara da yararı olmaz. Kendi halklarını sevmeyenler, başka halkları da sevemez. Bunlar toplumsal gelişmenin önünde büyük bir engele dönüşürler.

Bir toplumdaki farklı diller, ortak düşünceler yanında, farklı düşünceleri de ifade ederler. Bu, o toplumda düşünce çeşitliliğini ve zenginliğini yaratır. Her alanda, toplumsal gelişmeyi sağlar ve hızlandırır. Kişiyi ve toplumu monoton, değişime kapalı küçük dünyasından çıkarıp çeşitliliğin, renkliliğin bulunduğu zengin bir dünyaya götürür. Ufkunu açar.

Bir barış ortamında, farklı kültürlerin özgürce yaşadığı bir toplumda, bu kültürler yaşamı zenginleştirirler, güzelleştirirler. İnsanlar arası ilişkilere insani bir içerik kazandırır.

Asimilasyon politikasının toplumda yol açtığı en büyük yıkım, insanların köklerinden kopmasıdır. Kişinin tarihine, kültürüne, kimliğine ve kendisini yaratan bütün unsurlara, kendisine yabancılaşmasıdır.

Bize hayat veren köklerimizdir. Onlar bizi besleyen can damarlarımızdır.

Bitki, insan veya toplum olsun, yaşamı, yaratıcılığı, gelişmeyi, çoğalmayı yaratan kökleridir. Derine, toprağın, tarihin, toplumun derinliklerine inen kökleridir.

Köklerinde kopan, yaşamdan kopar, yaratıcılıktan kopar. Ya ölür, ya bozulur. Renksiz ve kişiliksiz olarak yitip gider.

Derine, ama çok derine kök salan, toprağa, tarihe, topluma güçlü köklerle bağlı olanlar coşkuyla büyürler, gelişirler ve sınırlarını aşarlar. Evrenselle kucaklaşırlar.

Bu, yaşamın, yaratıcılığın büyük gücüdür. Özgürce gelişip serpilmenin, önüne çıkan engelleri özgüveniyle yıkmanın mücadelecisi gücüdür.

Bereketli topraklarımız var. Belki de dünyanın en verimli, en üretken toprakları.

Bugünkü Batı uygarlığının kökleri olan Mezopotamya ve Batı Anadolu uygarlıklarının yeşerip geliştiği topraklar. Kimler geçmedi ki: Asurlar, Hititler, Hurriler, Urartular, Frigler, Lidya ve daha niceleri.

Kökleri bu topraklara bağlı olarak evrenseli kucaklayan niceleri büyüdüler. Homeros bu toprağın insanıydı. O bizden biriydi.

Ama bu topraklar bereketliydi, üretkendi. Gün geldi yaşar Kemal'i yarattı. Ya da Yaşar Kemal bu toprakların, bu tarihin ve bu toplumun derinliklerindeki köklerinden güç alarak bütün sınırları yıktı. Evrenseli yakaladı, devleşti.

Bir Aziz Nesin, bir ruhi Su bu sağlam köklerden beslenerek büyüdüler, sınırları aşıp dal budak saldılar.

Köklerimizin binlerce yıl geriye giden tarih boyutu yanında bir de coğrafi boyutu var. Trakya, Anadolu, Mezopotamya ve daha başka bölgesel adlarla tanımlanan ülkemizin coğrafyası. Çeşitli dillerin, soyların, kültürlerin, tarih boyutunda birleşen, ayrışan ama sürekli etkileşim içinde olan renkli coğrafyası. Pir Sultan'ları, Evdalê Zey-nê'leri, Yunus Emre'leri, Fekîyê Teyran'ları, Mevlana'ları, Melayê Cizîri'leri, Baki'leri, Ehmedê Xani'leri yaratan toplumların coğrafyası.

Asimilasyon politikası bizi köklerimizden koparıyor. Coğrafi boyutta bu köklerin birbirlerine sarılmalarını, birbirlerini besleyerek daha gür, daha güçlü olarak büyümelerini ve dünyada dal budak salmalarını engelliyor.

Bugünkü asimilasyon politikası milliyetçi ideolojiden kaynaklanıyor. Kendi dışında hiçbir varlığa yaşam hakkı tanımıyor.

Ama bunun yıkıcı etkilerinden sadece diğer toplumlar zarar görmüyor. Türk Halkı da büyük zarar görüyor. Çünkü Türk Halkı, tarih boyutunda bütün köklerinden koparılıyor. Değerli tarihsel birikim ve tarihsel miras reddediliyor. Geçmiş, ırksal dar bir alana hapsediliyor.

Bu ırkçı dar anlayış, coğrafi boyutta daha da yıkıcı oluyor. Bir kültürel jenoside dönüşüyor. Hem diğer kültürleri yok ediyor, köklerini kurutuyor. Hem de Türk kültürünün diğer kültürlerden etkilenecek gelişmesini engelliyor. Verimli toprakları çoraklaştırıyor.

Asimilasyon politikasını uygulamak, milliyetçi eğitim sistemiyle mümkündür. Milliyetçi eğitim sistemi, milliyetçiliğin toplumda öncelikli değer olarak kabulünü sağlar.

Bir etnik grubun milliyetçiliği, diğer milliyetçilikleri yaratır. Çatışmayı, savaşı kışkırtır.

Çünkü milliyetçilik ayrımcılıktır. Kendi milletini, ırkını, soyunu başkalarında üstün gören, hep olumlu önyargılara sahip olan, diğerlerini ise küçük gören ve bunlar hakkında olumsuz önyargılara sahip olan bir anlayıştır.

Tarihsel işlevini tamamlamış olan günümüz milliyetçiliği ile ilkel klan ve kabile anlayışı arasında önemli bir benzerlik vardır. İlkel toplumda eşitlik vardı. Ama sadece aynı klanın üyeleri

arasında. Onun dışına taşınca, eşitliği bir yana bırakın, insan yoktu. İnsan kavramı sadece aynı klan veya kabile için geçerliydi.

Her klan, diğer klan ve kabileleri, kendilerinin sahip oldukları ekonomik yaşam kaynakları için bir tehlike olarak görüyor ve düşman biliyordu.

İlkel toplumda “biz” vardı ve “biz”in dışındakiler “onlar”dı. “Onlar”ı yok etmek hakkını kendilerinde görüyorlardı. Zararlı bir hayvan sürüsünü yok etmek gibi. İşte ayrımcılığın ve etnosantrizmin kökeni bu ilkel çağlara dayanır.

Binlerce yıl önce klanı ve kabilesi dışındakileri yok etme hakkını kendisinde gören ilkel atalarımızın benzeri olan bugünkü ilkel kardeşlerimiz de ırklarının dışındakileri yok etme hakkını kendilerinde görüyorlar.

Orta Asya’daki ve Afganistan’daki Türkü severken, ülkemizdeki Kürde, Araba, Çerkeze, Gürcüye... düşman oluyorlar ve kimliklerini yok etmeye çalışıyorlar.

Yarattıkları tarihsel ve kültürel değerlerin mirasçısı olduğumuz Hititleri, Urartuları... reddediyor ve bu değerleri yok etmek, unutturmak istiyorlar.

Milliyetçiliğin iktidar egemen olduğu bir ülkede birlik olmaz, barış olmaz, huzur ve güvenlik olmaz.

Milliyetçiler ülkeyi değil, insanı değil, sadece kendi ırklarını, soylarını seviyorlar. Kuşkusuz bu sevgi de içten ve tutarlı değildir. Kendileri gibi düşünmeyen soydaşlarına da düşmandırlar.

Toplumumuzda kendilerini milliyetçi olarak tanımlayan, fakat soylar, halklar ve kültürler arasında ayrımcılık yapmayan, aslında yurtsever olan çok geniş bir kitle var. Bunların da kendilerini, gerçek kimliklerine uygun olarak tanımlamaları ve kendileriyle çelişkiye düşmekten kurtulmaları gerekir.

Ayrımcı bir anlayıştan arınmış olarak, ülkemizi tarihiyle, toprağıyla ve kültürel zenginliğiyle seven herkes, milliyetçi değil, yurtseverdir. Bizim milliyetçilere değil, yurtseverlere ihtiyacımız vardır.

Yurtseverlik, yurt sevgisidir. Yurdu, üzerindeki her şeyiyle; Kürt’üyle, Türküyle, Lazı, Çerkezi, Arabı, Rumu, Ermenisiyle, Sünnisi, Alevisiyle, komünisti, liberali, milliyetçisi, işçisi, işsizi, patronu, aydını ve cahiliyle, sağlamıyla, özürsüyle, yani kim olursa olsun, nereden gelirse gelsin tüm insanıyla, toprağıyla, deniziyle, havasıyla, suyuyla, bitki örtüsüyle, yer altı ve yerüstü kaynaklarıyla, Sümeri, Hititi, Etisi, Urartusuyla, bütün tarihsel birikimiyle sevmektir ve bunları korumak, geliştirmektir. Ülkemize hem tarih boyutuyla, hem coğrafi boyutuyla sahip çıkmak, onun oluşmasında ve gelişmesinde katkısı olan herkese ve her topluma saygılı olmak, onları kendimizden sayarak sevmektir. Ve bu canlı, sağlam köklere dayanarak evrenseli kucaklamaktır.

Çoğu milliyetçiler kendilerinin, çocuklarının geleceğini yabancı ülkelerde arıyorlar. Ne Türkiye’de, ne Kafkasya’da ne de Orta Asya’da gelecek görüyorlar. Avrupa’ya, Amerika’ya sığınmıyorlar. Çünkü onlar köksüzdür.

“Ülkenin bir çakıl taşını kimseye vermeyiz” klişe sözlerini her gün tekrarlayan milliyetçiler, milyonların topraklarından koparılmasına, ekonomik kaynaklarımızın bir iç savaşta tüketilmesine, halkımızın işsizliğe, açlığa ve yoksulluğa mahkum edilmesine, sınıflar ve bölgeler arası gelir farklılıklarının bir uçuruma dönüşmesine, havamızın, suyumuzun kirlenmesine, ormanlarımızın tahrip edilmesine, topraklarımızın erozyonla yok olmasına, kültürümüzün yozlaşmasına ve ahlaki

değerlerimizin yitirilmesine yol açan politikaları, kendi kişisel ve grupsal çıkarları için uygulamaktan çekinmiyorlar. Geleceklerini güvenceye almak için bu ülkenin parasını, bu ülkenin malını, değerlerini yabancı ülkelere taşıyorlar.

Oysa yurtseverler için köklerinden kopmak, yaşamdan kopmaktır. Onlar ülkeyi, insanı, toprağı ve tarihiyle birlikte korumak uğruna hayatlarını feda ederler ve ediyorlar. Hiçbir ayırım gözetmeden bu ülkenin insanlarıyla, bu ülkenin tarih ve tabiat varlıklarıyla birlikte ve iç içe yaşamının onlara mutluluk ve huzur getireceğine inanıyorlar.

Bizim, geleceklerini yabancı diyarlarda arayan milliyetçilere değil, kökleri bu topraklarda, dalları dünyaya yayılmış Yaşar Kemal misali koca çınarlara, yurtseverlere ihtiyacımız var. Ekonomik alanda, siyaset alanında, kültür, sanat, bilim ve diğer bütün alanlarda ihtiyacımız var.

Her toprakta, her toplumda, her kültürde sağlam kökleri olan ve sınırları yıkarak dünyayı kucaklamaya çalışanlar ne ölçüde çoğalırsa, dünyamız da o ölçüde sevginin, yaratıcılığın ve yaşam coşkusunun bugünden geleceğe uzanan büyük ormanına dönüşür. Kuşkusuz, geleceğin mutlu dünyasını bunlar yaratacaktır.

İkinci Dünya Savaşının araya girmesi, ardından Türkiye'nin çok partili siyasal sisteme geçerek nispi bir demokratikleşmenin yaşanması, Türkiye'nin gündeminden silahlı hareketi uzaklaştırdı.

Kürtler, taleplerini demokratik kanallardan ifade etmeye başladılar.

Bir taraftan kimlik sorununu politik alana taşıırken, diğer taraftan Türkiye'de demokratikleşmenin hızlanması ve kurumlaşması için Türk Halkıyla, demokrat ve sosyalist güçler işbirliği yaptılar.

Bu dönemde hem Kürt hem de Türkiye'nin ve Türk Halkının önemli kazanımları oldu.

O güne kadar politik mücadelenin temel kavramı olan "millet" kavramı, yerini "halk" kavramına bıraktı. Halkların eşitliği, kardeşliği ve beraberliği tezi, bütün Kürt siyasi hareketlerinin benimsediği ortak bir görüşü ifade eder oldu.

Bu yeni anlayış, Türkiye'deki demokrat ve sosyalist güçlerin, işçi hareketlerinin, emekçi Türk Halkının çeşitli kesimlerinin, hem Kürtlerin demokratik taleplerini desteklemeleri ve hem de kendi aralarında bir hareket ve amaç birliği sağlamaları olanağını yaratmaya başladı.

Türkiye'de demokratikleşmeyi, kalkınmayı ve iç barışı sağlayacak bu gelişmeyi, iktidar kendi varlığına yönelik bir tehdit olarak gördü ve önlemeye karar verdi.

Önce, ciddi bir tarihsel deneyimden ve tarih bilincinden yoksun ilerici hareketleri provokasyonlarla asıl hedefinden saptırdı.

Sonra da, yarattığı kargaşa ortamını gerekçe göstererek askeri darbeleri gerçekleştirdi.

İktidar seçeneği olabilecek bütün muhalefet hareketlerini ezdi. Türkiye'nin geleceği olan gençlerimizin en yetenekli ve yurtsever kesimini etkisizleştirdi. Türkiye toplumunun gelişme dinamiklerini yok etti.

Askeri darbelerin Kürtlere dönük yüzü daha sert ve daha acımasız oldu.

Kürtler ve Kürtlerle ilgili düşünceler susturuldu. Aydınlar, gençler ve halktan insanlar tutuklandılar, korkunç işkencelere uğradılar.

12 Mart öncesi, köylüler çırılçıplak soyulup, köy meydanlarında, kadınların ve çocukların gözleri önünde dövülüyorlardı.

Bu onur kırıcı olaylara tanık olan o günün çocukları, 12 Eylül'de cezaevlerinde feci işkencelerin kurbanı oldular. Öldürülenlerin, yakılanların ve intihar ettikleri ileri sürülenlerin sayısı büyük boyutlara ulaştı.

İktidar yeni bir Kürt ayaklanmasının koşullarını yaratırken, Kürt gençlerini de bu uygun ortama doğru itiyordu.

Legal politik mücadele alanı tamamen yok edilip, insanlar işkenceyle, zulümle susturulmaya çalışılınca, gençler silahı alıp dağa çıktılar.

1938'de Dersim'de susan silahlar, 1980 sonrası yeniden konuşmaya başladı.

Bu bir Kürt ayaklanmasıydı. Daha önceki Kürt ayaklanmaları zincirinin son halkasıydı. Onlardan kopuk değildi. Aynı nedenlerden kaynaklanıyordu.

Fakat farklı dünya koşullarında ve ilk kez dış yardım ve destek sağlayarak diğerlerinden daha yaygın, daha örgütlü ve daha etkin olabilmıştır.

Kürt ayaklanmaları tarihi incelendiğinde iki temel özellik görülür:

1 – Savaşı başlatan Kürtler olmamıştır. Kürtler, bazı devlet güçlerinin saldırısı ve tahrikiyle savaşa mecbur edilmişleridir.

2- Son Kürt ayaklanması dışında, hiçbir Kürt ayaklanmasında dış destek ve dış yardım yoktur.

Şeyh Sait ayaklanmasında, Kürtlerin duruma egemen olduğu dönemde, Fransa, Türkiye'nin Suriye demiryollarından faydalanarak 105.000 askeri, ağır silahlarla birlikte ayaklanma bölgesine göndermesine izin verdi. Bu, Kürtlerin güneyden sarılmalarına ve yenilmelerine neden oldu.

Ağrı Dağı hareketi sırasında, içinde Nadir Süphandağ'ın da bulunduğu Kürt heyeti Sovyetler Birliği ile görüşmeye gitti. Sınırı geçmelerine bile izin verilmedi.

Yine Ağrı Dağı hareketinde, İran, Türk ordularının İran topraklarından geçerek ayaklananları çembere almasına yardımcı oldu.

Türkiye-İngiltere-İrak arasında imzalanan 1926 tarihli Musul Antlaşması, aynı tarihte imzalanan Türkiye-İran Dostluk ve Güven Antlaşması, yine 1926 tarihli Türkiye-Fransa Dostluk ve İyi Komşuluk Sözleşmesi, ayrıca bunlara bağlı olarak imzalanan protokoller, hep Kürt hareketlerine karşı işbirliğini gerçekleştirmeye yönelikti.

1055'te kurulan, İngiltere'nin de katıldığı Bağdat Paktı ve 1959'da kurulan CENTO, Kürt taleplerine karşı bir işbirliğini de amaçlıyordu.

Devlet dış destek ve dış yardım sağlamıştır. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti, bir bakıma Sovyetler Birliği ile Kapitalist Sistem arasında varılan bir uzlaşmanın ürünüdür. Ne Sovyetler Birliği ve ne de

Batılı güçler Türkiye Cumhuriyeti'nin parçalanmasını, kendi çıkarlarına uygun bulmamışlardır. Onların o dönemde, insan hakları ve demokratik değerlerle ilgili bir kaygıları da yoktur.

Devlete egemen gücün bu ayaklanmalar üzerine gidişi ise, normal savaş gereklerinin sınırlarını aşarak, kadın ve çocuklara da yönelen toplu kıyımlara dönüşmüştür.

Kürtler ve Türkler kahraman halklar değillerdir. Onlar mazlum halklardır.

Tarihimiz, yenilgilerle, yıkımlarla, felaketlerle, trajedilerle doludur. Bugün de dünyanın geri kalmış halkları arasında yer alıyoruz.

Barış ve demokrasi değerlerinin egemen olmaya başladığı bir çağda ise halkların kahramanlara da, kahraman olmaya da ihtiyaçları yoktur. Çünkü kahramanlar, kurtarıcılar geri toplumların ürünleridir.

Halklarımız barışı sağlamak, çağdışı değerleri, anlayışları ve kurumları tasfiye ederek çağı yakalamak istiyorlar.

Bu, ancak kahramanlığa özenmeden, kurtarıcılar ve kahramanlar yaratmadan, halkın, sorunlarına sahip çıkıp kaderine egemen olmasıyla gerçekleşebilir.

Kürtler bunun bilincindedirler ve Kürtler silahı seçmediler. Ne bugünkü ve ne de dünkü savaşları istemediler. Savaşın getirdiği yıkımı, acıları hiçbir halk onlar kadar iyi bilemez.

Silahlı, savaşı devlete egemen güç ile Orta Doğu'daki etkin güçler seçtiler. Gençlerimiz ve ardından halkımız buna itildiler.

Bu son savaş planıydı. Savaş, Doğu ve Güneydoğu'yu Kürtsüzleştirme politikasının ve demokratikleşmeyi engellemenin bir aracı olarak düşünüldü ve bu amaca uygun olarak kullanıldı.

Milliyetçi çevreler ve örgütler, savaşın Kürt varlığını sahnedeki sileceğine inanıyorlardı. Doğu ve Güneydoğu'yu Kürtsüzleştirmeyi, bu alanlara Orta Asya ve diğer bölgelerden getirecekleri soydaşlarını yerleştirmeyi ve Batı'ya göç eden Kürtleri de asimile etmeyi düşünüyorlardı.

Bu ülkedeki Ermeni ve Rum varlığına son veren tarihsel deneyimleri anımsatıyorlardı.

İç savaş bu politik hedeflerini gerçekleştirecek bir araç olarak görüyorlardı.

Kürtlerin tarihi felaketlerle doludur. Ama hiçbiri bu son savaş kadar "Kürt Varlığı"nı tahrip etmemiştir.

Kürtler bakımından savaşın bilançosu çok ağır oldu.

On binlerce insan öldü, yaralandı, sakat kaldı.

Binlercesi faili meçhul cinayetlere kurban gitti.

Binlerce köy yakıldı. Milyonlarca insan göçe mecbur edildi.

Savaş, insanların yanında ekonomiyi de vurdu. Yatırımlar durdu. Mevcut işletmeler kapandı. Ticari ve endüstriyel girişimler önlendi. İşsizliğin ve yoksulluğun boyutları, Bangladeş gibi hiç gelişmemiş ülkeleri geride bıraktı.

Köylerin yakılması, yaylaların yasaklanması ve halkın göçe mecbur edilmesi nedeniyle hayvancılığa ve tarıma dayalı ekonomi tamamen çöktü.

Bu, bütün ülkeyi etkiledi. Dün et ve hayvan ihracatçısı olan Türkiye, bugün ithalatçı konuma geldi.

Savaşla birlikte Doğu ve Güneydoğu'dan Batı'ya, özellikle göç alan illere büyük bir kaynak ve rant transferi oldu.

Bölgedeki göçler ve güvensizlik nedeniyle arazi ve emlak fiyatları çok düşüktü. Çoğu yerde alıcı bulmak bile mümkün olmadı.

Batı'da ise göçler nedeniyle meydana gelen nüfus artışı, arazi ve emlak fiyatlarında büyük artışa neden oldu.

Doğu ve Güneydoğu'daki arazi ve emlak sahiplerinin büyük kayıpları, Batı'daki arazi ve emlak sahiplerinin cebine girdi. Savaş nedeniyle, bölgedeki arazi ve emlak sahipleri yoksullaşırken, Batı'dakiler zenginleşti ve hem de çok zenginleşti.

Gelecek için endişe verici olan eğitimdeki kayıplardır. Bir kuşağın önemli bir kesimi alfabeyi bile tanımadı. Cahil bırakıldı. Üstelik kendisini geliştirme ve iş olanaklarının olmadığı bir savaş bölgesinde.

Okuma olanağını bulan kesimin ise üniversite girişinde yolu tıkanı. Yetersiz bir lise eğitimi bu gençlere bunalıma düşme tehlikesinden başka ne verebilirdi ki!

Savaşla tarihsel ve doğal değerler büyük ölçüde yok oldu. Ormanlar yakıldı.

Kürtler yerlerinden yurtlarından edildiler. Topraktan kopan insanlar kültürlerinden koştular. Batı'da ya asimile olma sürecine girdiler ya da gettolaştılar. Bir başka alana savrulup sefaletle mahkum edilen Kürtler, bağlı oldukları, toplumsal ve kültürel değerleri yitirmeye başladılar.

Savaş, Kürt toplumunu kendi içinde düşman kamplara ayırdı. Koruculuk, yeni kan davalarına ve aşiret çatışmalarına yol açtı.

Kirli işlerde kullanıldıklarına dair ciddi iddialar bulunan itirafçılar ise Kürt toplumunun ayrı bir yarasıdır. Katıldıkları savaşta dayanma gücünü yitirdikleri için itirafçılığa mecbur edilen ve kendi toplumları aleyhine çalışmaya zorlanan bu Kürt gençleri, iç savaşın bir başka kurbanlarıdır.

Savaşın getirdiği kan davalarının, düşmanlıkların ve utanç verici olayların Kürt toplumundaki etkileri nasıl giderilecek ve iç barış nasıl sağlanacak? Kendi toplumsal ve kültürel değerlerinden kopan toplumun önemli bir kesiminin kimlik ve kişilik sorunları nasıl çözülecek?

Bunlar yanıtlanması gereken sorulardır?

Kürt sorununu çözümü için öncelikle savaşın durdurulması gerekir. Savaş sürdükçe, çözüm için gerekli olan güven ortamını yaratmak ve ekonomik kaynakları bulmak mümkün olmaz.

PKK olgusu, 70 yıldan fazla bir süredir devam eden Kürt ayaklanmalarına, tenkil (toplucu ortadan kaldırma, tepeleme) anlayışıyla yaklaşıldığı için ortaya çıkmıştır. Yenilgiye uğratılan her ayaklanmadan sonra bir yenisi başlamıştır.

Dünyanın bugünkü koşullarında, Batı'ya bağımlı bir Türkiye'de tenkil politikalarının eskisi gibi uygulanma olanakları yoktur. Dün devlet hem sosyalist ve hem de kapitalist sistemin desteğine sahip olduğu halde, Kürt ayaklanmaları tamamen dış destekten yoksundu. Bugün Devlet ne kadar dış desteğe sahipse Kürt ayaklanması da o ölçüde dış desteğe sahiptir.

Dünkü ayaklanmalarda aydın unsurların da rolü olmakla beraber, hareketin yönetimine feodal unsurlar egemendi.

Bugün yapı tamamen değişmiş. Topraksız köylülerin, gençlerin ve aydınların ağırlığını koyduğu geniş halk kitlelerinin desteğine sahip bir hareket oluşmuştur.

Bu özelliklere vurgu yapmamızın nedeni, PKK'nin yok edilmesinin güçlüğü, yok edildiği var sayılsa bile hemen yeni örgütlerin devreye girip hareketi sürdüreceğini, bu anlayışla savaşa son vermenin mümkün olamayacağını belirtmek içindir.

70 yılı aşkın bir süredir, bir hareket yok edilmemişse, son 15 yılın hareketi bütün güçlerin seferber edilmesine ve bütün kaynakların kullanılmasına rağmen ortadan kaldırılamamışsa, külahımızı önümüze koyup düşünmeliyiz. Önyargılarımızdan kurtulup gerçeği kabul etmekten başka hiçbir çarenin kalmadığını görmeliyiz.

Bu da bir facia değildir. Karşımızdakiler bizim insanımız, bizim köylümüz, kentlimiz, aydınımız, gencimiz, işçimizdir. Bunlar bizden bir parçadır. Devlet onları suçluyor, onlar da devlet yöneticilerini.

Devlet, "Bunlar teröristtir. Kadın, çocuk ve askerleri öldürüyorlar. Türkiye'yi bölmek istiyorlar." diyor.

Onlar da, çoğu terör olaylarından, faili meçhul cinayetlerden, köy yakmalarında, kitlesel sürgünlerden vd... devlete egemen gücü sorumlu tutuyorlar.

Bomba sesleri, savaş kurbanlarının çığlıkları arasında, bu toz duman içinde, gerçek bilinse de, onun kabulü ve ifade edilmesi zordur. Her iki tarafın uyacağı bir ateşkese ihtiyaç vardır. Bu, halkımızın da beklentisidir.

PKK'nın bütün cinayetlerden sorumlu bir terörist örgüt olduğu, bu niteliği ile diyalog kurmanın mümkün olamayacağı iddiası, medya tarafından da sürekli işlenerek kamuoyu oluşturulmuş ve bu, Kürtlerle ilgili önyargılarla birleşerek, barış engeline dönüşmüştür. Ama devlet kurumlarının ve güçlerinin hataları ve sorumlulukları ise tartışılmamıştır.

Oysa gerçeğe ulamadıkça ve bu gerçek bütün açıklığıyla halka anlatılmadıkça savaşa son vermek mümkün değildir.

Durum nedir?

Savunmasız sivilleri, kadın ve çocukları, silahları ellerinden alınmış askerleri vurmak cinayettir. Hiçbir gerekçe bu cinayetleri mazur gösteremez.

Bir siyasal hareket, masum insanları hedef alan bombaların kirliliğine, sivil hedeflere yönelen kör şiddete bulaşırsa, amacını ve amacının haklılığını anlatmakta zorlanır ve şayet haklıysa haklılığına gölge düşürür.

Kürt ayaklanma geleneğinde masum sivilleri, elinden silahı alınmış esir askerleri vurmamak yoktur. En azılı Kürt düşmanları yok edilirken, eşlerine ve çocuklarına en ufak bir zarar gelmemesi için çok büyük özen gösterilmiştir.

Irak ve İran'daki Kürt hareketlerinde, Koçgiri'den Dersim'e kadar bütün Kürt ayaklanmalarında, Kürt toplumuna egemen olan insani değerlere bağlı kalınmıştır. Kürtler savaşmışlar fakat cinayet işlememişlerdir.

Son Kürt ayaklanmasında ise sivil hedefler, masum insanlara, kadın ve çocuklara yönelik saldırılar yaygınlık kazanmıştır. Bu konuda PKK ile Devlet güçleri birbirlerini suçlamışlardır.

Kim cinayet işlemişse elbette ki o kınanacaktır. Taraf durumuna ve gerekçeye göre tavır alınmaz. Terör terördür. Cinayet cinayettir ve kınanmalıdır.

Ama devlet güçleri veya devlet içinde yuvalanan ya da onlarla bağlantılı olan bazı güçlerin bu cinayetleri işlemesiyle PKK'nin işlemesi arasında, yaratacağı sonuçlar bakımından önemli farklar vardır.

Biz PKK'ye ne vergi ödüyoruz, ne de askerlik yapıyoruz. Hiçbir organik ve dugusal bağımız bulunmayan böyle bir örgütten, suçlama ve eleştiri dışında, hesap sorma olanağımız yoktur.

Kaldı ki ülkeyi yöneten, düzeni, aşayışı sağlamakla görevli olan güç de PKK değildir.

Ama devlet bizim devletimiz. Ona vergi ödüyoruz, askerlik yapıyoruz. Yasalarına, kararlarına, mahkemelerinin verdiği hükümlere uyuyoruz. Uymadığımız zaman bizi cezalandırıyor ve cezayı uyguluyor ve biz direnmiyoruz.

Genelkurmay Başkanından Tapu Memuruna kadar, devletin işlerini yürütmekle görevli olanların maaşını biz ödüyoruz. Bizim cebimizden çıkan ve vergi olarak bizden alınan paralarla uçaklar, helikopterler, bombalar, mermiler... alınıyor.

Maaşlarını ödediğimiz atanmışlar, hukuk zemininden ayrılmadan, sınırları daha önce çizilmiş görevleri yapmakla yükümlüdürler.

Ama bunlar hukuk çerçevesinin dışına çıkıp, yaşamlarını korumakla görevli oldukları insanları, kadın ve çocukları öldürürlerse, artık vatandaşın sığınacağı bir meci kalmaz. İnsanlar can derdine düşer ve bu can pazarında, kendini koruma içgüdüleriyle silahlı gruplar oluşur. Devletin hukuka dayalı otoritesi çöker. Devletin kendisi de kaba bir güce dönüşür. Dışinin battığı, gücünün yettiği zayıfları, güçsüzleri ezer ve yok eder. Kendisine karşı çıkan güçlü gruplara boyun eğer.

Merkezi otorite parçalanır. Daha önce yerel iktidarlar oluşmamışsa, merkezi otoritenin parçalanmasıyla her alanda mafya grupları veya siyasal amaçlı silahlı hareketler ortaya çıkar. İleri sürdükleri gerekçeler haklı olmasa da inandırıcı bulunur.

Bu nedenle devlet güçleriyle ilgili cinayet ve terör olaylarının varlığı veya aklanmadığı sürece ileri sürülen iddialar, örneğin, Bahçesaray katliamı ve Güçlükonak'ta 11 köylünün yakılması olayı gibi, PKK'nin eylemleriyle karşılaştırılmayacak kadar vahim sonuçlar yaratır.

PKK'nin yakasına yapışamayız. Vatandaş olarak ona gücümüz yetmez. Ama Devletin yakasına yapışmak bizim hakkımızdır.

<devlet görevlilerine, “Benim ödediğim vergilerle, benim verdiğim yetkiyle sen buradasın. Senin görevin, insanların canını, malını, namusunu, fikir ve inanç özgürlüğünü vd... korumaktır.

Oysa bu görevi gerektiği gibi yapamadığın ileri sürülüyor. Şayet hukuk dışı uygulamalar, baskı ve işkenceler olmasaydı, PKK'nin silahlı eylemleri de olmazdı, deniliyor. Ülkeyi yöneten, ülkenin asayiş ve güvenliğinden sorumlu bir güç olarak PKK'nin yaptıklarından da sorumlu olduğun söyleniyor. Çünkü insanların can güvenliğini sağlamak senin görevin.

Ayrıca PKK ile mücadele ederken yine hukuk dışına kaydığın, cinayetlerden, sivil hedeflerin vurulmasından sorumlu olduğun iddiaları var.

Gel bana hesap ver” demek ve yakasına yapışıp hesap sormak bizim hakkımız.

Ama yapabiliyor muyuz?

PKK'nin ilk ateşkes kararı, özellikle bölge halkı arasında sevinç ve umut yaratmıştı.

Yaşar Kemal ve Aziz Nesin'in de içinde bulunduğu bir grup aydın, ateşkesin uygulanıp uygulanmadığını görmek, hem PKK'nin, hem de devlet güçlerinin bu kararla ilgili tavırlarını yerinde incelemek üzere bir ekip oluşturduk.

Diyarbakır eski milletvekili Dr. Tarık Ziya Ekinci, Prof.Dr. Gencay Gürsoy, Siirt Milletvekili Zübeyir Aydar, Prof. Avukat Hüsnü Öndül, Tüm Maliye-Sen'den Mehmet Bakır, İHD yöneticisi Hasan Beksek, Mümtaz Çerçel, Anka Ajansı'ndan Yahya Koçoğlu ve iki gazetecinin bulunduğu 12 kişilik grup 25 Nisan 1993 tarihinde Diyarbakır'ın Bismil ilçesi Tepecik köyüne, Bismil Kaymakamından izin ve güvence alarak gittiler.

Fakat bir astsubay komutasındaki jandarmalarla çevrili bulunan köy meydanında, köy korucuları, gezi heyetini ateş ederek araçlardan indiriyor ve hepsini yere yatırıp galiz küfürlerle hakaret ediyor, ayrıca eski milletvekili Dr. Tarık Ziya ekinci ile Milletvekili Zübeyir Aydar'ı da dövüyorlar.

Milletvekili, akademisyen, sivil kurumların temsilcileri ve gazetecilerden oluşan heyeti silah tehdidiyle Diyarbakır'a dönmeye mecbur ediyorlar.

İlgili mercilere yapılan şikayetlerden de bir sonuç alınmadı.

Devlet güçleri, durumun başkaları tarafından görülmesini, gerçeğin araştırılmasını, bilinmesini istemiyorlardı.

Hukuka bağlı olarak görevini yapan, suç işlemediğinden emin olan görevliler, basını ve sivil kurumları kendileri davet eder, araştırmalarına ve incelemelerine yardımcı olurlar.

Devlet güçlerinin ateşkes kararını dikkate almamaları ve PKK içindeki bazı unsurların 33 eri katletmeleri bir barış fırsatının kaçırılmasına neden oldu.

Ateşkes kararı, devlet görevlilerinin iddia ettiği gibi PKK'nin zayıf olduğu dönemlerde, derlenip toparlanmak için başvurduğu bir taktik değildi.

O dönemde katıldığım bir toplantıda, PKK'yi çok yakından tanıyan, bu konuda uzman çok ünlü gazeteci-yazar bir Türk, özel konuşmamızda, PKK'nin, tarihinin en güçlü döneminde ateşkes kararı aldığını söylemişti. Bu iyi değerlendirilmedi.

Türk ve Kürt aydınları olarak gezilerimiz, medyayı ziyaretlerimiz, yaptığımız toplantılar, ilgililerle görüşmelerimiz fazla etkili olmadı.

Devlete egemen güç, savaşı sürdürmekte kararlıydı. Kamuoyuna da birkaç ay içinde PKK'yi bitireceğini söylüyordu.

Oysa yıllar geçti. Bu konuda uzman Türk aydınları, PKK'nin, güçlerinin ve faaliyetlerinin önemli bir bölümünü, başta Batı Avrupa olmak üzere, dünyanın çeşitli yerlerine ve de siyasi alana kaydırarak daha etkili bir konuma geldiğini, medyada açıkça ifade ediyorlar.

Doğu ve Güneydoğuda olduğu gibi Batıda ve özellikle de metropollerde şiddetin alt yapısı oluştu. Her an patlamaya hazır bir durumda bekliyor.

Bugün savaşa son verilmezse, şiddetin alt yapısı da gelişecek ve barışı sağlamak daha güç olacak ve daha uzun zaman alacaktır. Toplumun ödediği bedel ve kurbanların sayısı artacaktır.

Devletin Kürt politikası, legal alanda halk desteğine sahip, güçlü, bağımsız bir Kürt hareketinin örgütlenmesini engellemiştir. Hatta etnik temele dayanmayan bir Türkiye demokratik hareketinin örgütlenmesine de izin verilmemiştir. Siyasi partilerin resmi devlet görüşü dışında, Kürt sorununun çözümüyle ilgili bir program oluşturmalarına ve çözüm üretmelerine olanak tanınmamıştır.

Bu politikanın sonucu olarak da sadece illegal alanda silahlı bir örgüt ortaya çıkmış. Devlet tarafından kendilerini ifade etmeleri ve örgütlenmeleri engellenen bütün hareketlerin potansiyel güçlerini yanına almış ve desteklerini kazanmıştır.

Silaha egemen olan bu gücü dikkate almadan silahlar susturulamaz ve barış sağlanamaz.

Teröristti, değildi. Haindi, bölücüydü veya değildi. Bu gibi tartışmaların bir yararı yoktur.

Unutmamak gerekir ki iç savaşlar kirli savaşlardır. Ne kadar özen gösterilirse gösterilsin, savaşın tarafları, az çok bu kirliliğe bulaşır. Zaman yitirilmeden savaşa son verilirse daha çok kirlenmenin önüne geçilmiş olur.

Türkiye'de silaha söz geçirebilecek legal bir güç oluşmadığı için, ancak elinde silah tutan ve bu silaha komuta eden silahı susturabilir.

Kuşkusuz bu, devlet politikalarının yarattığı bir sonuçtur ve bunun sorumlusu da devlete egemen olan güçtür.

Bütün Kürt Hareketleri son yıllarda bas bas bağıyorlar. "Biz Türkiye'nin bölünmesini istemiyoruz. Kürt sorunun Türkiye sınırları içinde bir çözüme kavuşmasını istiyoruz" diyorlar. Kimse bu sesi duymuyor veya duymak istemiyor.

Bir Hareket bu noktaya gelmiş, ayrılmayı değil, birlikte yaşamının yeni koşullarını oluşturmaya çaba gösteriyorsa, sorunu çözmek çok kolaylaşmış demektir.

Yapacağımız, 70 yılı aşkın süredir uygulanan tenkil, asimilasyon ve inkâr politikalarından vazgeçip toplumlar ve toplumlarla devlet arasındaki ilişkileri çağdaş hukuk devleti normlarına uygun olarak düzenlemektir.

Bunu gerçekleştirdiğiniz zaman da anlaşmazlık konusu çok az şey kalacaktır. Belki de hiç kalmayacaktır.

Haklı taleplerin ve gerçekçi uygulanabilir çözümlerin kabulü, PKK'nin silahlı eylem için ileri sürdüğü gerekçeleri ortadan kaldırır. Bu noktadan sonraki silahlı hareketlerin toplumsal desteğini yok eder.

Bugün binlerce Kürt genci ellerinde silah dağlarda savaşıyor. Barış için bunların silah bırakması gerekir.

Devleti yönetenler bu gençlere sürekli "teslim ol" çağrısı yapıyor. Az sayıda da olsa teslim olanlar itirafçılığa zorlanıyor. Kişilikleri yok ediliyor.

Oysa bu gençler serüven için, soygun için dağa çıkmadılar. Bunlar dağa çıkmalarının gerekçesi olarak, kimliklerinin inkârına ve asimilasyon politikasına karşı çıktıkları için, kendilerine baskı ve işkence yapıldığı, legal olarak düşüncelerini ifade etme ve örgütlenme imkânına sahip olmadıkları başka seçenekleri bulunmadığı için silahlı hareketi başlatıp devam ettirdiklerini ileri sürüyorlar.

Onların bu iddialarını ister haklı bulun, ister bulmayın. Ama bu genç insanların toplumla, ülke yönetimiyle ilgili görüş ve düşüncelerinin bulunduğunu, genel olarak toplumun veya bazı kesimlerinin talep ve özlemlerini dile getirmeye çalıştıklarını ve bunları ifade etme haklarının olduğunu kabul etmek gerekir.

Şimdi bunların, ölümü göze alacak kadar inandıkları fikirlerinden vazgeçip kişilikleri yok edilmiş birer itirafçı olarak aramızda yer almalarını nasıl isteyebiliriz? Onlar bunu nasıl kabul eder ve biz kişiliklerinden kopmuş, manen yok edilmiş insanlarla birlikte yaşamayı nasıl içimize sindirebiliriz?

Silahlı gençleri dağdan indirmenin tek bir yolu var. O da bir hukuk devletinin normlarına uygun olarak fikirlerini serbestçe ifade etmelerine ve örgütlenmelerine olanak sağlayacak legal politik mücadele seçeneğini ve demokratik sivil güvence kurumlarını yaratmaktır.

Çiller, çocuklarının istikbalini Amerika'da aradığını söyledi. Servet transferiyle bunu doğruladı da.

Bu gençler ve bu gençlerin anaları, babaları istikballerini bu topraklara, bizim ülkemize bağlamışlar. Bunun için ölümü, sürgünü göze alıyorlar.

Bizler ülkemizi Tansu Çiller ve benzerlerine emanet ettik. Onlar da bildiklerince veya yapılan telkinlere uygun olarak yönetiyorlar.

Bu gençleri ise öldürmeye çalışıyoruz. Üzerlerine Anadolu çocukları olan diğer gençlerimizi gönderiyoruz.

Ana babalarının ise köylerini yakıp onları göçe zorluyoruz, yoksulluğa ve sefalete mahkûm ediyoruz.

Türkiye bu çelişkiyi çözmek zorundadır. Bu çelişki çözülmedikçe hiçbir sorun çözülemez.

Biz bunların silahlarından korkalım. Her birinin bir mayın bir bomba olup toplum içinde infilak etmesinden korkalım. Ama fikirlerinden korkmayalım. Bu fikirlere hoşgörüyle saygıyla yaklaşalım.

Kimi fikirler doğru, kimi fikirler yanlış olacaktır. Unutmayalım ki yanlışlara katlanmak doğruyu bulmanın bedelidir.

Bırakalım b gençler evlerine dönsünler. Ana ve babalarıyla, hala, teyze, dayı ve amcalarıyla kucaklaşsınlar. Onlarla tartışsınlar, fikir alışverişinde bulunsunlar. Doğrunun ve yanlışın yaşamı doğrudan etkileyen aile, köy ve kent ortamında fikirlerini test etme olanağı bulsunlar.

Onların akrabaları, yakınları yaşam mücadelesi içinde, serüvenden uzak, gerçekçi ve ne istediklerini bilen halktan insanlardır.

Bunlar aş istiyorlar, iş istiyorlar. Ev bark sahibi olmak, insanca yaşamak istiyorlar. Baskıdan kurtulmak, kimliklerini serbestçe ifade etmek ve geliştirmek istiyorlar. Kendi dilleriyle konuşmak, okuyup yazmak ve eğitilmek istiyorlar. Kültürlerini korumak ve yaşamlarına bu kültürle renk ve anlam katmak istiyorlar. Ve bütün bunların gerçekleşmesi için de yerelde kendilerini yönetmek istiyorlar.

Bu insanlar, binlerce yıllık tarihlerinde Ortadoğu'nun bütün halklarıyla birlikte yaşadılar. Barış içinde bir arada yaşamak için uzlaşmanın gerektiğini ve uzlaşmanın ne olduğunu ve ne anlama geldiğini çok iyi biliyorlar. Bu konuda büyük deneyimleri var.

Savaşı sevmiyorlar. Savaştan nefret ediyorlar. Onun yıkıcı etkilerini herkesten çok iyi biliyorlar. Çünkü bunu yaşıyorlar. Zorunlu olmadıkça da savaşıyorlar.

Onlar Türk Halkıyla birlikte yaşamının ve birbirlerinden ayrılmamanın gerektiğine inanıyorlar.

Ama bu birlikteliğin asker-sivil bürokrasinin totaliter iktidarında mümkün olamayacağını, ancak evrensel hukuk ilkelerine uygun demokratik sivil bir düzende gerçekleşebileceğinin bilincindedirler.

Bırakalım çocuklarıyla kucaklaşsınlar. Yanlışları varsa düzeltirler.

Bırakalım kendilerini yönetsinler. Kendi sorunlarını en iyi kendileri bilirler. En doğru çözümleri kendileri bulurlar.

Onlar yaşamın içinde yoğrulmuş ne istediklerini bilen, simgelere değil öze önem veren deneyimli insanlardır. Onlar halktır. Bırakalım, çocuklarıyla kucaklaşsınlar. Bırakalım kendilerini yönetsinler.

Legal politik faaliyetler için gerekli koşullar hazırlanıp, güvenceleri oluşturulduktan sonra çıkarılacak bir genel afla bu gençlerin dağlardan inip aramıza katılmalarına, doğru ve yanlışlarla iç içe geçen savaş yıllarından edindikleri bilgi ve deneyimle ülkemizin fikir hayatına farklı bir bakış açısı getirmelerine, enerjileriyle, yaratıcılıklarıyla ülke kalkınmasına katkıda bulunmalarına olanak

sağlayalım. Ve yine cezaevlerinde sayıları on bine yaklaşan siyasi tutuklu ve hükümlünün özgürlüklerine kavuşmalarının iç barışı ve huzuru sağlamak için gerekli olduğunu kabul edelim.

Unutmayalım ki bunlar bizim çocuklarımızdır. Yanlışları da olsa hoşgörüyle yaklaşmalıyız.

Ama bir de dönüp kendimize bakalım. Onların eleştirilerine kulak verelim. Ülkeyi yöneten onlar değil bizdik. Siyasal, ekonomik, sosyal kültürel sistem bizim eserimizdi. Çağdışı eğitim sistemiyle onları eğiten bizdik.

Peki, ne bekliyorduk? İletişim ve ulaşım teknolojisinin küçülttüğü ve karşılıklı etkileşimlerin yoğunlaştığı dünyamızda, onların, bizim beklentilerimize uygun olarak büyüklere itaatte kusur etmeyen, başına vurulup elinden lokması alınan, kendilerine uygun gördüğümüz her konumu kabullenen, etraflarındaki haksızlıklara, adaletsizliklere ses çıkarmayan, baskılara boyun eğen uysal çocuklar olmalarını mı bekliyorduk?

Onlar mı isyan etti, biz mi onları isyan ettirdik?

Evet, dönüp bir de kendimize bakalım. Bir boy aynasında kendimizi seyredelim. Bu gençlere ne verdik de onlardan ne istiyoruz. Elimizi vicdanımıza koyup insafla düşünelim.

Kürtler tarihin yaşadığı en büyük trajedileri yaşadılar. Sıkça gelen toplu kıyım, yaygın yıkım, sürgün ve zorunlu göç dalgalarıyla perişan oldular, önemli varlıklarını yitirdiler.

Bütün bunlara rağmen kin, nefret ve intikam duyguları Türk Halkına yönelmedi. Türk Halkıyla bir çatışmaya girilmedi. Çünkü Kürtler, bütün bunlardan Türk Halkını sorumlu tutmadılar.

Kürtlerin dilinde Türk, “Tırk”tı. Onlar kadar geri, onlar gibi ezilip sömürülen bir halk.

Bütün bunlardan sorumlu olan merkezi bir güç vardı ki Türkleri de ezen, sömüren bu güce Kürtler “Rom” veya “Roma Reş” diyorlardı.

Bu ad, ta Bizans’tan beri, ülkeyi yöneten merkezi bürokratik gücü ifade için mi kullanılıyordu?

Ama ne olursa olsun, Kürtlerin gözünde, baskıların, toplu kıyımların sorumlusu bu bürokratik merkezi güçtü. Kürtlerin tarih bilici, büyük bir tarihsel yanlıgyı önlemiş, feci sonuçlara yol açacak bir Kürt-Türk düşmanlığına ve savaşına imkan vermemiştir.

Fakat içinde bulunduğumuz savaş koşulları, medyanın ırkçı yayınları ve savaş kışkırtıcılığı, Türk Halkı arasında şoven duyguların ve milliyetçi akımların yayılmasına neden oluyor. Ne yazık ki Kürt ve Türk toplumları arasında düşmanca duygular yeşermeye başlıyor ve bu bir çatışma ortamının yaratılmasına yol açıyor.

Kısa sürede bunu önlemezsek ülkemizde bir Kafkasya ve Bosna-Hersek dramının yaşanması kaçınılmaz hale gelebilir.

Burada, Türk Halkına ve Türk aydınlarına büyük görev düşüyor.

Kürtler, devlete egemen gücün 70 yıldır uğradığı baskı ve tenkil politikasının mağdurlarıdır ve bir mağduriyet psikolojisi içerisindedirler. Kürtlerin Türk Halkına karşı bir düşmanlıkları yoktur. Olaylardan onları sorumlu tutmuyorlar ve genellikle seviyorlar da.

Ama Türkler için aynı şeyi söylemek zordur. Düşmanlıktan söz etmek mümkün değilse de, sevgiden söz etmek de güçtür.

Devlete egemen gücün politikası, Kürt gerçeğini inkar esası üzerine kurulduğu için, Türk Halkına Kürtleri tanıma fırsatı verilmemiştir. Şoven milliyetçi bir eğitim sisteminin etkisiyle Türk toplumu, Kürtler hakkında bazı önyargılara sahiptir.

Hiç kimse birlikte yaşadıkları ve her fırsatta kardeş olduklarından dem vurdukları milyonlarca Kürt'ün dili nedir, tarihi nedir, kültürü nedir, merak etmedi. Üniversitelerde bugün yaşamayan birçok dil okutulur ve incelenirken, aynı sınırlar içinde yaşayan milyonlarca insanın kendi aralarında konuştukları canlı bir dil olan Kürtçe ile ilgili hiçbir araştırma ve inceleme yapılmadı, yaptırılmadı. Üstelik bu dil yasaklandı.

Kürt dili, tarihi ve kültürü Türk aydınlarının da ilgisini çekmedi. Örneğin Bülent Ecevit Sanskritçe'yi öğrendi de, kaderleri üzerinde söz ve karar sahibi olduğunu ileri sürdüğü Kürtlerin diliyle ilgilenmedi.

70 yılı aşkın bir sürede bilim adamı ve aydın namusuna sahip sınırlı sayıda insan çıktı. Bunlardan biri de İsmail Beşikçi. Başına gelmedik kalmadı. Yaşamı cezaevlerinde geçti.

Bir toplantıdaydık. Türk aydınlarının ve bilim adamlarının Kürt toplumunun sosyolojik ve etnik yapısıyla ilgili araştırmalara ilgi göstermediklerinden yakınıldı. Önemli üniversitelerimizden birinin tanınmış öğretim üyesi aynen şunları söyledi.

“ben kahraman değilim. Bilim adamıyım. İsmail Beşikçi bu konuya el attı, başına neler geldi. Ben de bu konuyla ilgilenirsem başıma nelerin geleceğini biliyorum.”

İsmail Beşikçi bir kahraman değil, bilim adamı namusuna sahip bir aydındır. Bir peygamber sabrı, inancı ve hoşgörüsüyle kendisine yönelen baskılara karşı koyup direndi ve Türk halkının, Türk aydınlarının yüz akı oldu.

Şayet Beşikçi yalnız kalmasaydı, araştırmalar farklı bakış açılarıyla çok yönlü yapılırdı, bugün Kürt Sorununun çözümü için devlet, toplum ve aydınlar büyük bir şaşkınlığın içine düşmezlerdi.

Kürt ve Türk toplumları arasında gönüllü güzel bir beraberliğin sağlanması, karşılıklı sevgi ve saygının yerleşmesine bağlıdır. Sevgi ve saygı duyguları birbirlerini tanıyan toplumların arasında gelişir ve yerleşir. Tanımadığımız toplum “yabancı”dır. “Yabancı”lıkla “kardeş”lik kavramları çelişir. Kardeş olmak için tanımak gerekir. Tanıdıkça seversiniz. Tanıdıkça sayarsınız.

Kürtler Türkleri tanıyor. Onların dilini, kültürünü, müziğini... tanıyor ve tanıdıkça seviyor.

Ama Türkler Kürtleri tanımıyor. Tanımak Lezgin'i, Zozan'ı, Yekbûn'u bireysel olarak tanımak değildir. O toplumu meydana getiren dil, kültür vb... unsurları tanımak demektir. Kürtçe'yi bilmek, Ehmedê Xanî'yi, Melayê Cizirî'yi, Fequiyê Teyran'ı, Evdalê Zeynê'yi, Cîgerxwîn'i, Şivan'ı... tanımak demektir. Kürt tarihiyle ve sosyolojik yapısıyla ilgilenmek demektir.

O zaman Türkler de Kürtleri toplum olarak sever ve binlerce yıllık bir birikimin ürünü olan kültürlerine saygı duyar.

Bu, her iki toplumun karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı gönüllü beraberliğini sağlar. Bugüne kadar sürekli tekrarlanan, ama hiçbir inandırıcılığı olmayan “Türk ve Kürt kardeşliği” klişesi, “Et tırnaktan ayrılmaz” masalı gerçeğe dönüşür.

Bu nedenle Kürtçe eğitim sadece Kürtler için değil, Türkler için de gereklidir.

Devletin, medyanın, Türk Halkının Kürtlere bakışı ve onlara karşı tavrı Kürt Sorununun çözümünü güçleştiriyor.

70 yıldır, Türkiye’deki kültürel oluşumda belirleyici olan en önemli unsur milliyetçiliktir. Kişilikleri milliyetçi kültürle oluşmuş olanlar, Kürtlerin kimliklerine sahip çıkmasını bölücülük ve ayrılıkçılık olarak tanımlıyorlar.

Oysa Kürtlerin kimliklerine sahip çıkması ve bu kimlikle eşitliği savunmaları, kişiliklerine bağlı dokunulmaz, vazgeçilmez, devredilmez insanlık haklarındandır. Kimliğine sahip çıkmak ne bölücülüktür, ne ayrılıkçılıktır, ne de milliyetçiliktir.

Onurlu ve kişilikli bir insanın veya bir toplumun insan haklarına sahip çıkması ve onu savunmasıdır.

Oysa milliyetçi ve asimilasyoncu anlayışa sahip olanlar, Kürtlerin insan haklarına sahip çıkmasını ve kullanmasını bölücülük, ayrılıkçılık ve adeta vatana ihanet suçu olarak kabul ediyorlar.

Bu, Türkiye’nin Kürt politikalarını belirliyor. Bugünkü krizlerin temel nedenlerini oluşturuyor.

Konuyu daha iyi açıklamak için birkaç örnek verebilirim.

Yargının bağımsız olmadığından yakınırız. Bu doğrudur. 1982 Anayasası yargı bağımsızlığına yer vermemiştir.

Ama hakim ve savcıların ideolojik bağımlılıklarının olabileceğinden kimse söz etmiyor ve bunun karar verirken objektif olmayı engelleyeceğinin üzerinde durulmuyor.

Yasalar soyut kurallardır. Bu kuralların somut bir olaya uygulanması, yargı yorumuyla olur. Bağımsız ve tarafsız olmaları gereken yargı mensuplarının, yorumu, objektif davranarak yapmaları gerekir.

Oysa Kürt kimliği ve Kürt sorunuyla ilgili davalarda, hakim ve savcıların objektif davrandıkları söylenemez.

Hakimler, yasaları, objektif ölçülere göre değil, ideolojik anlayışlarına göre yorumlarsa, verilecek kararlar hukuksal olmaktan uzaklaşır.

Türkiye’nin bütünlüğünü savunan ve buna içtenlikle inanan birçok yazar, sadece “Kürt Halkı”ndan söz ettikleri için ağır hapis cezalarına mahkum edilmişlerdir.

Ülkemizde bir düzineye yakın siyasi parti, sadece “Kürt Halkı” deyimini kullandıkları için Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmışlardır.

Halkın oylarıyla seçilip TBMM'ne gelen DEP'liler, bu Mahkemenin kararıyla milletvekilliklerine son verilip TBMM'den atıldılar. Polis tarafından yakalanıp yaka paça cezaevine gönderildiler.

Oysa Türkiye'yi bölünmeye götürecek olan çoğulcu yapının baskı altına alınması ve ifade edilmesine engel olunmasıdır.

Yargı bağımsızlığı, ancak devletin ideolojisinin olmaması, hakimlerin ve savcılarının ideolojik bağımlılıklarının bulunmamasıyla gerçekleşebilir.

Diğer bir örnek...

Katılımcı demokrasiyi kurmak, ademi merkeziyetçi sistemin uygulanmasıyla mümkündür.

Ademi merkeziyetçilikten söz edilince Kürtler akla geliyor. Kürt sözcüğü, bölücülük, ayrılıkçılık çağrışımı yapıyor. Bu nedenle ademi merkeziyetçi sistemin, Türkiye'yi böler endişesiyle, tartışılmasına bile tahammül edilmiyor.

Kürtler hakkındaki önyargılar nedeniyle Türk Halkı da cezalandırılıyor. Demokrasiden, özgürlükten, kendisini yönetme hakkından yoksun bırakılıyor.

Başka bir örnek...

Resmi olarak inkâr ve asimilasyon politikaları uygulanıyor. Ama Türkiye'de Kürtlerin var olduğu da biliniyor.

Fakat Kürtlere hep kuşkuyla bakılıyor. Güven duyulmuyor.

Bu kuşku ve güvensizlik nedeniyle Dış Kürtlere karşı da düşmanca bir tavır takınılıyor.

Özellikle Irak'taki Kürtlerin kendilerini yönetme olanağına kavuşmaları endişeyle izleniyor ve önlenmeye çalışılıyor.

Irak Kürt Bölgesindeki halk, büyük bir yaşam mücadelesi veriyor. Savaşın, sürekli dış müdahalelerin ve belirsizliğin tahrip ettiği bölge ekonomisi, aynı nedenler devam ettiği için düzelmiyor. Halk, Batı'dan gelen dış yardımlarla yaşamını sürdürebiliyor.

Bir tek Habur sınır kapısından dış dünyaya açılabilirler. Onu da Türkiye'deki iktidar bir baskı aracı olarak kullanıyor.

Irak'taki Kürt Halkı Çekiç gücün koruma şemsiyesi olmazsa Saddam Hüseyin tarafından yok edileceklerdir.

Saddam Hüseyin'in 1988 yılında zehirli gazlarla, içlerinde kadın, çocuk ve bebelerin bulunduğu 5000 kadar Kürt'ü katlettiğini herkes biliyor. Ama Saddam Hüseyin'in 182.000 Kürt'ü hunharca öldürdüğünden Türk kamuoyunun haberi yoktur. Bu Bosna-Hersek'te işlenen cinayetlerin boyutlarıyla aynıdır. Aama bunlar Kürt oldukları için midir, bilinmez, medya bu trajediyi kamuoyuna duyurmamıştır.

Irak'taki Kürt halkının en büyük ihtiyacı, toplum olarak kendilerini yönetecek kurumları oluşturmalarıdır.

Bu, Kürt düşmanı çevrelerin ortalığı velveleye vermek suretiyle ileri sürdükleri gibi bir devlet kurmak amacına yönelik değildir.

Şayet koşulları varsa, bu bölgede Kürtlerin devlet kurmaları, aynen Azeriler, Çeçenler, Özbekler, Boşnaklar gibi onların da haklarıdır. Bu neden başkalarını rahatsız ediyor. Eğer bu, bu örneğe bakarak Türkiye'deki Kürtlerin de devlet kurmak amacına yönelecekleri korkusundan kaynaklanıyorsa, Türklerle Kürtlerin birbirlerine güven duymalarının imkansız hale gelmiş olduğunu gösterir, ki bu sürekli savaş ve her iki toplum için felaket demektir.

Türkiye'deki Kürtlerin bağımsız bir devlet için mücadele etmemelerinin nedeni, korkudan veya Türk kardeşlerimize karşı ayıp olur endişesinden kaynaklanmıyor. Bu, sınırların kalkmaya başladığı, ulus-devlet yapılarının yıkılmaya yüz tuttuğu, dünya ölçüsünde ekonomik, siyasal bütünleşmenin hızlandığı bir dönemde yeni sınırlar koymanın ve özellikle etrafı kendilerine düşman teokratik ve totaliter yönetimlerle çevrili bir kara ülkesine hapsolmanın Kürtlerin yararına olmayacağı düşüncesinden kaynaklanıyor.

Şayet siz, benim Irak örneğine bakarak sizden ayrılabilceğime inanıyorsanız, hem aklıma ve hem de samimiyetime güvenmiyorsunuz demektir. Böyle bir anlayışa beraber olmak mümkün değildir.

Kürtler, Türklerle birlikte olmayı, dünya konjonktürünün zorunlu bir gereği olarak ve kendi yararlarına uygun olduğu için istiyorlar. Bu, Türk halkının da yararınadır. Her iki toplum karşılıklı sevgi ve saygıya, özellikle de güvene dayalı birlikte olmanın yeni koşullarını yaratmalıdırlar. Bugüne kadar sadece klişe olarak ifade edilmiş olan "kardeşlik" sözcüğüne gerçek anlamını kazandırmalıdırlar.

Bize, "kötü örnek olur" iddiasıyla Irak'taki Kürt Halkı cezalandırılırsa, biz nasıl kardeş, nasıl dost olur ve nasıl barış içinde birlikte yaşayabiliriz? Böyle bir tavır dostça değil, düşmancadır.

Ufak bir köyü alalım. Bu köyde dirlik ve düzeni sağlamak için bir örgütlenmeye gitmek zorunluluğu vardır. Bunların aralarından muhtarı, ihtiyar heyetini seçmeleri, öğretmeni, imamı, bekçiyi, çobanı vd... bulup görevlendirmeleri gerekir.

Irak Kürt Bölgesinde 4 milyona yakın insan var. Merkezi bir yönetim yok. Olsa da yine yerel yönetimlere ihtiyaç var.

Elbette ki bunun bir karar organı olacak. Anlaşmazlıklara bakacak yargı organı olacak. Sağlık, eğitim, kültür vd... gibi bir toplumun ihtiyaçları olan bütün yönetim birimleri bulunacak.

Eğer bunlar olmazsa o bölgede anarşi olur, kaos olur. Meşru oluşacak iktidar birimlerinin yerini, kendilerini hiçbir hukuksal kural ve insani değerle bağlı saymayan çeteler ve mafya örgütleri alır.

Şimdi elimizi vicdanımıza koyup Allah için doğru söyleyelim. Irak'taki Kürt kardeşlerimiz ve onlarla birlikte yaşayan Türkmen kardeşlerimiz için biz böyle bir kaos ortamını mı uygun görüyoruz?

Şayet değilse, kendilerini yönetmek için gerekli olan kurumları oluşturmalarına neden engel oluyoruz, neden seçim yapmalarına karşı çıkıyoruz ve neden bas bas bağırıp bütün dünyayı ayağa kaldırıyoruz?

Bugün Kürt Bölgesinde aşiretlere dayalı siyasi partiler etkin. Her birinin kendisine ait yönetim organları ve güvenlik güçleri var. Örneğin Ankara’da Celal Talabani’nin ayrı, Mesut Barzani’nin ayrı temsilcilikleri bulunuyor.

Kürt Bölgesine ait, bütün halkı temsil edecek ve bölgede egemen olacak kurumların oluşumu önlendiği için bu durum sürdürülüyor.

Aşiret yapısı dış tahriklere ve özellikle bölge ülkelerinin tahriklerine açık ve duyarlı olduğu için çatışma ve savaş eksik olmuyor.

Çünkü bu partilerin, daha doğrusu onları destekleyen aşiretlerin özel çıkarları, bölge ülkelerinin istihbarat servislerince de tahrik edilerek çatışmaya dönüştürülünce bölge yönetimi felç oluyor.

Oysa aşiret yapısını aşan ve bütün halkı temsil eden kurumlar oluşturulup etkinlikleri sağlansaydı, Irak Kürt Bölgesi daha az sorunlu, daha istikrarlı ve demokratik bir Türkiye için de daha güvenli komşu bir bölge olurdu.

Irak Kürt Bölgesi, Doğu ve Güneydoğu’nun etnik, kültürel ve coğrafi bakımdan doğal bir uzantısıdır. Irak devleti yapay bir devlet olarak kurulmuştur. Bu bölgenin Türkiye ile olan ilişkileri Bağdat ve Basra bölgeleriyle olan ilişkilerinden daha fazla ce güçlüdür.

Kürtler ve onlarla birlikte yaşayan Türkmen ve diğer azınlıkların yüzü Türkiye’ye dönüktür. Şu anda dünyaya tek çıkış yolları Habur sınır kapısıdır. Etrafı dost olmayan yönetimlerle çevrili bir kara ülkesinin bağımsız devlet olarak yaşayamayacağını da bilincindedirler.

Bu nedenle de hem etnik ve coğrafi yapısı hem de Türkiye’nin Avrupa ile olan yoğun ilişkileri nedeniyle Türkiye’ye daha fazla yakınlık duyuyor, dostluk ve güven ortamını yaratmak istiyorlar.

Ama Türkiye’deki iktidar, bize, yani Türkiye’deki Kürtlere “kötü örnek” olur endişesiyle onların dostça uzattığı eli itiyor. Seçimlerin yapılmasına, demokratik kurumların oluşturulmasına karşı çıkıyor. Aşiret gibi geri sosyal yapıların devamını istiyor ve onlarla işbirliği yapabileceğini umuyor.

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye’de de aynı politikalar uygulandı. Ağalık ve Şeyhlik kurumlarının sürdürülmesine çalışıldı. Özellikle, 1950’den sonra, onlarla ittifaklar oluşturuldu. Bu, Türkiye’nin demokratikleşmesini engelledi ve bugünkü sorunlara kaynaklık etti.

Türkiye dışındaki Kürtlerin gözü Türkiye’dedir. Batı’yla bütünleşmek, demokratik sivil bir yönetime sahip Türkiye’ye komşu olma özlemleri var. Bunun kendi sorunlarını önemli ölçüde çözmeye yardımcı olacağına inanıyorlar.

Bir Pankürdizm kimsenin korkulu rüyası olmamalı. Gelecekte bütün uluslar, halklar, etnik gruplar birleşecek, kucaklaşacaklardır.

Bütün Türklerin, Kürtlerin, Arapların ve diğerlerinin aralarındaki sınırlar kalkacak. Kürtler de, Türkler de diğerlerinden ayrı kendi özel dünyalarında değil, kendilerinden olanlarla birlikte, ama diğerleriyle iç içe, sınırların olmadığı bir dünyada yaşayacaklardır.

Bu nedenle Kürtler yeni sınırlar koymak değil, mevcut sınırları kaldırmak istiyorlar. Bunu da Batı’ya doğru ve Batı’yla bütünleşerek yapmaya çalışıyorlar.

Devleti yönetenler, medya ve Türk halkı, Kürtler hakkındaki olumsuz önyargılardan kurtulmak, Kürtlerin de onlardan farksız ve onlarla eşit insanlar olduklarını bilmek, onların aklına, samimiyetine ve sözüne güvenmek zorundadırlar.

Kürtlerin ayrılmak niyetinde olmadıklarına, kardeş Türk Halkıyla birlikte, barış içinde ve demokratik bir düzende yaşamak istediklerine inanmak zorundadırlar.

Kardeş sözcüğü, içi boş bir klişe olarak kullanılmıyorsa veya bir aldatmaca değilse, karşılıklı sevginin, saygının ve özellikle güvenin olması ve bugünkü milliyetçi anlayışın değişmesi gerekir.

Orta Doğu'da bugünkü dengelerin değişmesi kaçınılmazdır. Yeni düzeni belirleyecek olan güçlerden en önemlisi Batı'dır. Sözü ettiğimiz Batı, ABD'nin belirleyici rol oynadığı Kuzey Amerika ve Batı Avrupa ülkeleridir.

Batı homojen değildir. Batı'daki demokratik sivil kurumlar, insani ve demokratik anlayışlarının bir gereği olarak, Kürt toplumlarının karşılaştıkları insan hakları ihlallerine, tehcirlere, toplu kıyımlara... karşı çıkıyorlar. Hem kendi devletlerinin yöneticilerini ve hem de çeşitli uluslararası platformlarda, batı ve dünya kamuoyunu etkiliyorlar.

Bunların Türkiye'ye ve Türk halkına düşmanlıkları yoktur. Fakat Kürt trajedisi, gelişmiş insanları ve gelişmiş toplumları derinden yaralıyor ve bazen tepkilerinin dozunu artırabiliyor.

Batılı devletlerin Türkiye ve Kürt politikaları bu ölçüde sade ve yalın değildir. Dün batı'nın çıkarları, Kürtlerin parçalanmasına ve totaliter yönetimlerin egemen olduğu ülkelerde ezilmelerine yol açmıştı. Bugün Batı, kendi içindeki çıkar çatışmalarına karşın, genel eğilim olarak, Orta Doğu'da kalıcı bir barışı ve istikrarı sağlamak için Kürt sorununa barışçı ve demokratik bir çözüm getirmekte kararlı görünüyor.

Orta Doğu'daki teokratik ve totaliter yönetimler ise buna direniyorlar. Her biri kendi Kürt'ünü ezmeye, yok etmeye çalışırken, diğer ülke Kürtlerinin savaşını da destekliyor.

Amaç, bu Kürtlerin başarısına yardımcı olmak değil, komşu ülkede istikrarsızlık yaratmak ve kendisine yönelebilecek tehditleri azaltmak veya müzakerelerde güçlü kozlara sahip olmaktır.

Kürtlerin özlem ve talepleri ise buldukları ülke sınırları içinde kendi kimlikleriyle, eşitlik temelinde, diğer halklarla birlikte yaşayacakları demokratik sivil bir düzenin kurulmasıdır.

BU, Orta Doğu halklarının, teokratik ve totaliter yönetimlerin baskısından kurtulmaları, barışa ve huzura kavuşmaları demektir. Kürtlerin talepleri ve kavgaları, sadece kendileri için değil, birlikte yaşadıkları bütün halklar için de büyük öneme sahiptir.

Kürtler Hafız Esat'ların, Saddam'ların, Rafsancani'lerin Orta Doğu'sunda, ulus-devlet yapılarının yaşamı kendilerine zehir eden cenderesinde yaşamak istemiyorlar.

Bu nedenle, sınırların kaldırılmasına, kimliklerin ifade edilmesine ve geliştirilmesine, demokrasinin kurulmasına olanak sağlayan Batı politikalarını destekliyorlar.

Bugünkü emperyalizmi ve kapitalizmi, faşizme, askeri diktatörlüklere, teokratik ve totaliter yönetimlere tercih ediyorlar. Emperyalist denilen Batı'nın en azından can güvenliklerini sağlayacağına inanıyorlar.

Onlar Orta Doğu'daki totaliter ve teokratik yönetimlerin safında olmak, demokratik değerlere sahip çıkmamak ve Batı karşıtı politikaların sözcülüğüne soyunmak gibi tarihsel bir hataya düşmeyecek kadar tarih bilincine ve Birinci Dünya Savaşı yıllarında bu nedenle kaçırılan tarihsel fırsatları hatırlayacak kadar kolektif belleğe sahip olduklarına inanıyorlar.

Batı, Türkiye'nin bütünlüğünün korunmasından yanadır. Ama Batılı devletler, Türkiye'nin imzalayıp onayladığı uluslararası sözleşmelere uymasını, bunların gereklerini yerine getirmesini, insan hakları ihlallerine ve savaşa son vermesini, Kürt kimliğini tanıyıp Kürt sorununa siyasal demokratik bir çözüm bulmasını istiyorlar.

Türkiye'nin istikrarlı, laik, demokratik bir hukuk devleti olmasında kendileri açısından büyük yarar görüyorlar. Balkanlar, Orta Doğu ve Kafkasya çatışma üçgeninin arasında yer alan, etnik ve kültürel yapısıyla bölgeyi etkileme olanağına sahip olan Türkiye'nin, onlar açısından model olarak büyük önemi vardır. Etnik ve dinsel çatışmaların sürdüğü bir bölgede bu sorunları, laik, demokratik hukuk devleti çerçevesinde uzlaşmayla barışçı bir çözüme ulaştırmış Türkiye Modeli, çatışmaların sona erdirilmesi bakımından çok önemlidir.

Ayrıca, iç sorunlarını çözmüş istikrarlı bir Türkiye'nin, Kafkasya, Orta Asya ve Rusya Federasyonu pazarına, Batılı firmalarla işbirliği yapış etkin olarak girmesi olanağı da vardır.

Gerek batılı devletlerin dış politika hedefleri ve gerekse Batıdaki demokratik sivil kurumların çalışmaları ve amaçları, Kürtler ve Türk Halkı için bir uzlaşma fırsatı yaratıyor. Çünkü batılı devletlerin ve Batıdaki demokratik sivil kurumların hedefleri, amaçları ve çalışmaları Kürtlerin ve Türk Halkının özlem ve talepleriyle uyuyor. Bütün bunların arasında temelde herhangi bir çelişki, anlaşmazlık bulunmuyor. Görünen çelişki ve anlaşmazlıklar, bir yandan 70 yıllık milliyetçi eğitim sisteminden ve bunun şekillendirdiği kültürel yapıdan, diğer yanda devlet desteğine dayalı medyanın halkı şartlandırmasından kaynaklanan yapay çelişki ve anlaşmazlıklardır.

Şayet Kürt hareketleri Batı etkinlik alanında olsa, sadece bu alanda bulunmalarından dolayı, Kürtlerin ve Türk Halkının ortak yararlarına uygun bir uzlaşma zemini kendiliğinden doğmuş olacaktır. Çünkü Batı etkinlik alanındaki Kürt hareketleri, Kürtlerin özlem ve taleplerine yanıt veren Batı'nın dış politika hedefleriyle uyum içinde olacak ve yine Batı'nın savunduğu insan hakları ve demokratik değerlere sahip çıkacaktır.

Fakat Kürt hareketleri, Orta Doğu devletlerinin etki alanında bulunurlarsa, bu Türkiye ve Türk Halkı için tehlikeli bir durum yaratır. Komşularımız haksız taleplerinde bile güçlü olma şansına sahip olurlar.

Devlete egemen güç, Kürtlere yurt içinde legal alanda politika yapmayı yasaklıyor. Yasal ve yasadışı önlemlerle legal alanı Kürtlere kapatıyor.

Kürtler bu kez başta Batı Avrupa olmak üzere, yurt dışında örgütlenip politik faaliyetlerini sürdürmeye çalışıyorlar.

Devlete egemen güç, bütün devlet olanaklarını kullanarak onları Batı'dan sürmeye veya en azından politik faaliyetlerini engellemeye uğraşıyor.

Kürtler, şayet Batı Avrupa'dan da sürülür veya faaliyetleri engellenirse, o zaman Orta Doğu'ya ve Rusya Federasyonu'na bütün ağırlıklarını yığacaklardır. Bu durum ise sürekli savaş ve istikrarsızlık demektir.

Türkiye'yi kaosa ve parçalanmaya götürecek, kalkınma ve petrol boru hatları gibi büyük projelerin gerçekleşmesini olanaksız kılacak bir sürecin başlatılması demektir.

Türkiye Cumhuriyetinin, Türk Halkının geleceği bakımından yapacağı en akıllıca iş, Kürt örgütlerinin ve siyasal hareketlerinin Batı Avrupa'da yığınak yapmasına en azından hoşgörülü davranmasıdır.

Kürt sorununun çözümünde Batı'nın yardımı ve katkısı önemlidir. Batı Türkiye ile olan ekonomik ve siyasal ilişkilerini, demokratik bir iktidarın oluşumunu sağlayacak yönde kullanabilir ve sorunun çözümü için gerekli olan ekonomik altyapının kurulmasına ve projelerin uygulanmasına yardımcı olabilir.

İç savaş, cepheleri, cepheleşmeyi getirir. Cepheler bir kez oluştu mu, herkes cepheye katılmaya zorlanır ve katılanların yüzü “düşman”a dönük olur.

Cepheler yalnız savaş alanlarında değil, siyaset, kültür, iletişim ve diğer alanlarda da oluşmaya başlar.

Ayrıntılar silinir. Özellikler kaybolur. İnsani ilişkiler biter. Her şey “biz” ve “onlar” ayrımına iner.

Savaşta kuvvet ve kuvveti temsil eden silah belirleyici olmaya başlar. Silah hem politika aracı ve hem de iletişim aracı olarak kullanılır. Silahın politik etkinliğini fark eden güçler, artık topluma mesajlarını namlunun ucundan gönderirler.

İç savaş sürdükçe toplumdaki bütün kurumlar bu savaş ortamının gereklerine ve özelliklerine uygun olarak şekillenirler.

İç savaşın en büyük sorumlusu olan devlet, dışa kapanır. Kendisini koruma gerekçesiyle bütün denetim mekanizmalarını işlevsiz hale getirir ve hesap vermekten kurtulmaya çalışır. Demokratik karar mekanizmaları da işlemez hale gelir. Devlet kurumları savaş koşullarına göre şekillenirler ve silahlı gücün çizdiği çerçevenin dışına çıkmamaya özen gösterirler. Toplumun bütün kaynakları savaşı yürüten silahlı gücün emrine verilir.

Dışa kapanan ve denetlenemeyen devlet çürümeye başlar. Rüşvet, yolsuzluk, irtikap... üretir. Kendi içinde yeni güç odakları oluşur. Bunlar devlet dışında ilişkiler, ittifaklar kurarlar. Birbirleriyle veya kendi dışındakilerle kanlı hesaplaşmalara girerler. Bu hesaplaşmaların temelinde ise kişi ve grupların özel çıkarları vardır. Bir mafyalaşma süreci başlar.

Devlet cephesinde yer alanlara göre, bu cephede yer almayanların hepsi karşı cephededir. Karşı cephe “onlar”dır, “düşman”dır.

Kimdir bu düşman?

Dün “düşman” olarak Kürtler ve Komünistler vardı. Şimdi sadece Kürtler var. Yarın buna “kökten dinciler” eklenebilir.

Oysa “düşman” yoktur. İktidarın ve medyanın yarattığı “düşman imajı” vardır.

“Düşman” dedikleri bu ülkenin insanlarıdır. Kardeşlik edebiyatıyla yüceltip sonra da vurduğumuz Kürtlerdir. Kürt aydınları ve gençleridir. Yerinden yurdundan ettiğimiz halktır.

Yok edilmesi gereken “düşman” değil, “düşman imajı”dır.

Devlet kendisinden saymadığı herkesi karşı cepheye itmeye başladıkça, o cephe de gelişir, büyür.

Orada da, savaş mantığının gereği olarak, kendilerinden sayılmayan herkes “onlar” ve “düşman” olarak görülür.

İnsanları iki cepheden birine katılmaya zorlarlar. Katılmayanlar iki ateş arasında kalır.

Silahın ve silaha dayalı gücün adeta kutsallaştığı böyle dönemlerde, cephelere egemen düşüncelerin dışında hiçbir düşünceye yaşam hakkı tanınmaz. Cephelerin denetimi dışında hiçbir örgütlenmeye izin verilmez.

Düşünceyi açıklama ve örgütlenme tekelinin silahlı güçlerde olduğu toplumlar yaşama ve gelişme yeteneklerini kaybetmeye başlarlar.

Kendi silahlı gücüne egemen olamayan ve onu denetleyemeyen halklar, bu gücün esiri olurlar. Çünkü savaş mantığı, asker, cephe ve kuvvet mantığı çoğulculuğu reddeder. Bu mantık, çoğulcu yapıların kendilerini özgürce ifade etmelerine ve demokratik tartışma ortamı yaratmalarına tahammül etmez, susturur. Susan bir toplumun ise yaratıcı dinamikleri yok olur ve o toplum dünya arenasında etkin bir güç olma şansını yakalayamaz ve kaderini başkaları tayin eder.

Bir toplumun gücünü ifade eden silahlar değil, beyin gücüdür, bilgidir. Bunu yaratan, özgür düşünme, tartışma ve örgütlenme ortamıyla, dünya standartlarında iyi eğitilmiş insan kaynaklarıdır.

İç savaşa son vermenin iki yolu vardır.

Biri felaket yoludur. Bosna-Hersek gibi. Ülkeyi yıkıma götüren, kan gölüne çeviren ve yarattığı kin, nefret ve intikam dalgasıyla insani olan her şeyi bitiren ve geride sadece düşman halklar, düşman gruplar ve parçalanmış bir ülke bırakan bir yol.

Bu, cepheleşmeyle başlar. Bağımsız bütün alanlar yol edilir. Silah ve savaş mantığı egemen olur. Gerginlik tırmandırılır ve savaş yaygınlaşır.

Sonuçta uluslar arası güçler müdahale ederler. Ama kurtarılacak fazla bir şey kalmaz.

Diğeri insani yoldur. Akıl yolu, demokrasi yoludur.

Demokratik ve sivil güçler, kendi bağımsız alanlarını ve toplumun çoğulcu yapısını korurlar. Cepheleşmenin halk kesimlerini içine almasına imkân vermezler. Cephelere egemen olan güçlerin etkinliklerini sınırlar, savaş ve cephe mantığının aydınları ve halkı esir almamasına çalışırlar.

Toplumu bir arada tutan ortak yararlar, birlikte yaşama inancı, karşılıklı sevgi ve saygı bağları henüz tahrip edilmediğinden, toplumlar ve toplumların çeşitli kesimleri arasında bir uzlaşma

sağlanarak iç savaşa son verilir. Bu uzlaşmada, silahlı güçler, toplumun unsurlarından sadece biridir. Müzakere masasına oturan ve toplumun kaderini tayin eden güçler değildir.

Çünkü uzlaşmada müzakere masası ve müzakere eden taraflar yoktur. Toplumun bütün güçlerinin temsilcileri bir araya gelerek, iç savaşın nedenlerini ortadan kaldıracak, toplumların ve toplum kesimlerinin barış içinde bir arada yaşamalarını ve gönüllü beraberliğini sağlayacak yeni koşullarda anlaşır ve bunu uygularlar. Bu demokratik sivil bir düzenin koşullarıdır.

İşte bu ikinci yolu, akıl yolunu seçebilmek ve uygulayabilmek için cepheleşmenin bütün toplum kesimlerini içine alacak yaygınlığa erişmemesi ve toplumun çoğulcu yapısının korunmuş olması gerekir.

Yoksa felaket yolu dışında seçenek kalmaz.

Görülüyor ki, iç savaşlar sadece neden oldukları yıkımlarla kalmıyorlar, toplumsal ilişkilerde ve yapılarda meydana getirdikleri değişimle toplumların geleceğini karartıyorlar.

Kürt sorununun çözümü için demokrasinin iki temel kuralını yaşama geçirmek gerekiyor.

Bunlardan biri çoğulculuk, diğeri katılımcılıktır.

Toplumda mevcut etnik vd... kimliklerin tanınması ve gelişmeleri için gerekli olanakların sağlanması çoğulculuğun gereğidir. Kürt, Çerkez, Arap, Azeri, Sünni, Alevi vb...

Toplumun bütünlüğünü sağlayabilmek için bu alt kimlikler, bir üst kimlikte birleşmelidir.

“Türk” kimlik olarak bir etnik kimliği ifade eder. Bu, üst kimlik olarak kabul edildiğinde, diğer kimlikleri bunun içine alabilmek için onları asimile etmek gerekir. Bir kişi hem Kürt, hem Türk veya hem Çerkez, hem Türk olamaz.

Bugünkü çatışma, bir etnik kimlik olan Türk kimliğinin, üst kimlik olarak kabul edilmesinden ve bunu yaşama geçirmek için asimilasyon politikasının uygulanmasından kaynaklanıyor.

Ama “Türkiye”, “Anadolu”, “Osmanlı”, “Avrasya”... gibi üst kimlikler etnik özelliği ifade etmediğinden, “Türkiyeli Kürt”, “Türkiyeli Türk”, “Türkiyeli Çerkez” gibi Türkiye veya benzer bir üst kimlikte birleşebilirler.

Devlete egemen güç, bürokratik merkezîyetçi yapıyı “Üniter Devlet” kavramıyla ifade ediyor. Değişimi önlemek için de, bunun dışındaki bir sistemin Türkiye’yi böleceği, parçalayacağı iddiasını ileri sürüyor ve tartışmaları bile ihanet sayıyor.

Oysa üniter devlet kavramıyla ifade edilen bu bürokratik ve katı merkezîyetçi sistem, Türkiye’yi bir iç savaşın içine sürüklemiş, bölünmenin, parçalanmanın eşğine getirmiştir.

Bürokratik merkezîyetçi sistem devam ettiği sürece demokrasi kurulamaz ve sorunlar çözülemez.

Katılımcı demokrasinin kurulabilmesi ancak ademi merkezîyetçi sistemin kabulü ve uygulanmasıyla mümkündür.

Merkezi iktidar, yerel iktidarların yetkisinin dışında kalması zorunlu alanlarda yetkili ve sorumlu olmalıdır.

Bu, ister idari taksimata dayalı bir ademi merkeziyetçilik olsun, ister farklı biçimde bir ademi merkeziyetçilik olsun, yeter ki en küçük birimlere kadar, halkın temsiline ve yönetime katılmasına olanak sağlasın ve bu uygulama “yerel iktidar” olgusunu yaratsın.

Örneğin, Türkiye’yi parçalayacağı endişesiyle tartışılmasından bile korkulan “federasyon”, demokratik bir yönetim sistemi de olabilirdi. Her bölge kendi içinde katı merkeziyetçi bir yönetim oluşturarak ter merkezli merkeziyetçilikten daha ezici, iki merkezli totaliter bir sisteme de dönüşebilirdi.

Bu nedenle adından çok, kapsamı ve uygulanma biçimi önemlidir.

Son zamanlarda Türkiye’de Başkanlık Sistemi çok tartışılır oldu. Ademi merkeziyetçiliğin bu sistem bakımından da büyük önemi vardır.

Başkanlık sistemi, ABD’de olduğu gibi, ancak merkezi iktidarın yetkilerinin istisna, yerel iktidarların yetkilerinin asıl olduğu ademi merkeziyetçi bir sistemde demokratik bir organ olma niteliğini kazanabilir ve sürdürebilir.

Merkeziyetçi sistemlerde ise başkanlık sistemi bir diktatörlüğe dönüşür ve bunu engellemek güçtür.

Bu nedenle ABD’de başkanlar isteseler de diktatör olamazlar. Ama merkeziyetçi sistemlerin uygulandığı ve demokrasinin kural ve kurumlarının tam anlamıyla yerleşmediği ülkelerde, başkanlar iyi niyetli ve demokrasi sever de olsalar diktatör olmaya itilirler.

Kürt sorunu tartışılırken, Türk, Kürt aydın ve örgütleri, çözüm olarak düşündüklerini uzun listeler sunarak ifade ederler.

Örneğin, olağanüstü hal’in, koruculuğun kaldırılması, yayın ve eğitim hakları gibi.

Bunlar belirli politik sistemlerin ve yapıların sonuçları olarak ortaya çıkan veya çıkmasına engel olunan olgulardır.

Eğer politik sistem ve yapı değişmezse, reform niteliğinde bazı politika değişimleri sorunu çözmez. Daha da karmaşık hale getirir.

Örneğin, valilerin yetkilerini artırarak olağanüstü hal’i kaldırmak mümkündür. Zaten iktidarın düşündüğü de budur.

Böyle bir durumda olağanüstü hal, isim olarak kalkar ama uygulama bir başka biçimde sürdürülür.

Oysa ademi merkeziyetçi sistem kabul edilir, yönetim yetkisi, yerel iktidar yetkisi halka geçerse, yönetim kendiliğinden olağanlaşır.

Yerel iktidarların paralı milis gücüne ihtiyaçları olmadığı için koruculuk kalkar. Yönetime halk egemen olacağı için yayın ve eğitim hizmetleri, kendi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenir ve bu konuda önemli herhangi bir sorun yaşanmaz.

Önemli olan politik yapının değişmesidir.

Bu da, Kürt kimliğinin tanınması ve gelişmesine olanak sağlanması, diğer kimliklerle bir üst kimlikte birleşmesi ve yerel iktidar olgusunu yaratacak, halkın kendisini yönetmesine imkân sağlayacak ademi merkeziyetçi sistemin kabulü ve uygulanmasıdır.

Kimlikleri tanınan ve yerelde kendilerini yönetme hakkını kullanan halkımız, iç barışın sağlandığı demokratik bir düzende bütün sorunlarını kendisi çözer, ihtiyaçlarını kendisi karşılar. Birilerinin onlara bazı hakları kullanma izni vermesi, özgürlükler tanınması gerekmez. Zaten bu şekilde bir çözüm de olmaz.

Türkiye’de başta Kürt sorunu olmak üzer, bütün sorunların çözümü gelip iktidar olgusunda düğümleniyor.

Antidemokratik bir düzenin ürünü olan ve demokratikleşmeyle varlığı tehlikeye düşecek olan bir iktidardan, demokrasinin kurulması, barışın sağlanması beklenemez.

Bugüne kadar hep asker-sivil bürokrasi iktidarda oldu. Büyük sermayenin bazı dönemlerdeki katılımı dışında, iktidarı tekeline aldı.

Başta işçi sınıfı olmak üzere bütün sınıf ve tabakaların iktidar seçeneği olmasına imkân vermedi. Kendi iktidarı için tehdit oluşturan her türlü muhalefet hareketini baskı altına aldı ve susturmaya çalıştı.

Devlet yönetmekteki tarihsel birikimi ve becerisiyle, gerçek muhalefet hareketlerinin gelişmesini önlemek için aynı alanlarda sahte muhalefet hareketlerini örgütledi ve provokasyonlarla, şiddetin gerekçesi yaratılarak, toplumun gelişmesini sağlayacak ileri unsurları bir silindir gibi ezip geçti.

Bu iktidar, savaşın durmasını, barışın sağlanmasını istemiyor. Onun denetlenebilir bir savaşa ihtiyacı vardır.

Ama gelişmeler bu hesabı aşmıştır. Hem savaşın boyutları ve hem de PKK’nin gücü ve ilişkileri denetlenebilir olmaktan çıkmıştır.

Şimdi cebimizden harcadığı milyarlarca dolarla, her gün biraz daha yok edilen ülke kaynaklarıyla savaşı ve PKK’yi denetlenebilir boyutlara indirmeye çalışıyor.

Bu iktidarın savaşa ihtiyacı vardır.

- 1- Savaş demokratikleşmeyi önlüyor. Demokratik bir Türkiye’de, seçimle işbaşına gelmiş iktidarların emrinde olması gereken asker-sivil bürokrasi iktidarını sürdürebiliyor.
- 2- Demokrasiye geçilmediği için asker-sivil bürokrasinin milliyetçi ideolojisi, devletin ideolojisi olarak sürdürülüyor ve topluma egemen olabiliyor.
- 3- Savaş durumu, devlet kurumlarında şeffaflaşmayı önlüyor ve demokratik denetim mekanizmaları işlevsiz kalıyor.

Mafyalaşmaya, rüşvete, irtikâba, hırsızlığa, yolsuzluğa, uyuşturucu kaçakçılığına, kara para aklamaya elverişli bir ortamın yaratılması, rekabete dayalı serbest Pazar ekonomisinin uygulanmasına, ekonominin dışa açılmasına ve kendi kurallarıyla yönetilmesine engel oluyor.

Bu da işçi sınıfının, emekçi halk kitlelerinin ve burjuvazinin iktidar seçeneği olmalarını önlüyor ve asker-sivil bürokrasi iktidarını sürdürebiliyor.

4- Savaş için harcanan yıllık 8-15 milyar doların bir kısmı topa, tüfeğe, bombaya, mermiye, helikoptere... harcanırken, diğer önemli bölümü ise bazı gruplar arasında paylaşılıyor.

60.000'e yakın korucuya maaş veriliyor. Sisteme paralı milis desteği sağlanıyor.

Özel timlere, Olağanüstü Hal Bölgesinde görevli tüm devlet görevlilerine tazminatlar ödeniyor. Sırf bu tazminatları alabilmek için olaysız illeri olağanüstü hal kapsamına almak için provokasyonlara başvurulduğuna dair ciddi iddialar var.

Milyarlarca dolarlık savaş araç ve gereciyle diğer ihtiyaç maddeleri satın alınıyor.

İşadamlarıyla yetkili bürokratlar arasındaki kâr ve komisyon paylaşımı ile ilgili iddialar üzerine gitmek imkânı olmuyor. Ama sonuç olarak, bu satın almalarından yararlananların savaşın sürdürülmesini istedikleri de biliniyor.

Savaş bölgesinde görevli üst düzey asker ve sivil bürokratlara, örtülü ödenekten, trilyonlarca lira ödeniyor.

Bu ödemeler gizlidir. Denetime tabi değildir. Kendilerinden sarf evrakı istenmiyor.

Görevli isterse bunu istihbarat için veya başka bir devlet hizmeti için kullanabilir.

Dilerse Avrupa veya ABD bankasındaki hesabına aktarabilir.

Dilerse bu parayla faili meçhul cinayetler işletebilir.

Tehlike yaratması için ille de bu şekilde kullanılmış olması gerekmez. Sadece hukuk dışı bir amaç için kullanılma olanağının ve ihtimalinin bulunması yeter.

Ülkemizdeki iç savaştan ve istikrarsızlıktan yarar uman, iç barışı sağlanmış bir Türkiye modelini, iktidarlara için bir tehdit olarak gören komşu ülkelerin teokratik ve totaliter yönetimleri de yardımlarını esirgemeyince ne yazık ki barışı sağlamak mümkün olmuyor.

Bu iktidar devam ettiği sürece ne savaşa son verilebilir, ne Kürt sorunu çözülebilir ve ne de demokrasiyi kurup geliştirmek mümkün olabilir.

Bürokrasinin iktidar olduğu bir ülkede demokrasi olmaz. Öncelikle bürokratik merkeziyetçi iktidarın değişmesi, emekçi halkın ve sermayenin her kesimini temsil eden demokratik bir iktidarın devlet mekanizmalarına egemen olması ve bürokrasiyi emrine alması gerekir.

Asker-sivil bürokrasi bir yandan OYAK gibi holdinglerle haksız rekabete giriyor, diğer yandan KİT'leri siyasi amaçları ve grupsal çıkarları doğrultusunda, ama ekonomik bakımdan verimsiz olarak kullanıyor ve ekonomiye ağır bir yük yüklüyor.

İktidar gücünün kullanımını, Milli Güvenlik Kurulu kanalıyla anayasal bir kuruma dönüştürmüş bulunuyor.

Bürokrasinin kendi işlevine dönmesini sağlamak için, siyasi ve ekonomik bütün önlemlerin alınması gerekir.

Bürokratik merkeziyetçi iktidarın Türkiye'ye maliyeti çok yüksek. Bu hepimizin sırtında ağır bir yükür. Türkiye'nin bu ağır yükü taşıyacak gücü kalmamıştır.

Bu iktidarı değiştirmek zorundayız. Ama nasıl?

Bu iktidarın seçeneği demokratik sivil bir iktidar olabilir. Bunun için halkı temsil eden meşru bir parlamentonun oluşması gerekir. Ancak böyle bir parlamento halka ait egemenlik hakkını kullanma gücüne sahip olabilir. Bürokratik merkeziyetçi iktidarlara demokratik bir görünüm sağlamak için vitrin görevi görmez.

Bizdeki parlamento geleneği buna olanak sağlayabilir mi?

1920'de toplanan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), ülkedeki çoğulcu yapıyı yansıtan ve halkı temsil gücü olan bir meclisti.

Asker-sivil bürokratlar, ülke sınırlarını ve kendi iktidarlarını önemli ölçüde güvenceye aldıktan sonra bu halk meclisinin yerine tayinle oluşturulmuş bir meclis kurdular.

Tek parti döneminin parti şefi ve etrafındaki lider kadrosunun tayin ettiği kişiler, TBMM'de yer aldılar. Onların direktifleri doğrultusunda hareket ettiler.

Bu meclisler hiçbir zaman bir parlamento niteliğini kazanamadılar. Tek parti yönetiminin totaliter anlayışına uygun kararların onaylandığı bir organ olmaktan öte bir işlevleri olmadı.

Kuvvetler ayrılığından söz etmek mümkün olmadığı gibi, denetim mekanizmaları da işlemedi.

Ünlü İstiklal Mahkemeleri, Yargının bu dönemdeki durumunu açıklamaya yeter.

1950 seçimleri, kuşkusuz, bir devrimdir. "Yeter artık. Söz milletindir." Sloganyla halkın jandarma devlete karşı olan öfkesi, baskıdan, zulümden, işkenceden, yoksulluktan kurtuluş umudu oy sandıklarına bir sel gibi aktı.

Bu seçimlerin sonucunda da Meclis, yine halkın gerçek iradesini yansıtmaktan uzak kaldı. Çünkü düşünceyi açıklama ve örgütlenme özgürlüğünün olmadığı bir ortamda, genel seçimin halk iradesini sandığa tam olarak yansıtmaması mümkün değildi.

Rahmetli Menderes, "Odunu aday göstersem seçilir" diyordu ve gerçeği ifade ediyordu.

Meclis, İttihat ve Terakki'den gelen ve daha önce CHP'nin üst kademelerinde görev almış olanların denetimindeydi.

Yine de çok partili sisteme geçilmesi ve demokratik kurumların oluşmasına kapının aralanmış olması sevindiriciydi.

Bundan sonra bir dizi askeri müdahalelerle, politik hareketlerin ve oluşumların doğal seyri içinde gelişmesi engellendi.

Son olarak 12 Eylül askeri darbesiyle, Türkiye, cunta liderlerinin tayin ettiği Kurucu Meclis olayını yaşadı.

Başta ABD olmak üzere Batıların yardımı ve büyük sermayenin desteğiyle Türkiye'ye, demokratikleşmesini önleyen dar bir elbise giydirildi.

Asker-sivil bürokrasinin iktidarını güvenceye alan, “kutsal devlet”i, mutlak bir güç haline getiren, çoğulculuğu, katılımcılığı ve dolayısıyla demokrasiyi reddeden, yargı bağımsızlığına yer vermeyen 1982 Anayasası kabul ettirildi.

Bütün siyasal, ekonomik ve kültürel kurumlar yeni anayasal sisteme uygun olarak oluşturuldu.

İki alandaki düzenleme, bu totaliter bürokratik merkeziyetçi sistemin devamını sağladığı ve değişimini engellediği için önemlidir.

İktidarın oluşumunu belirleyen, daha doğrusu mevcut iktidarın devamını güvenceye alan bu iki unsurdan biri Siyasi Partiler Kanunu, diğeri Seçim Kanunu’dur.

Parlamento, siyasi partiler sistemiyle seçim sistemine göre oluşur. Bu iki sisteme egemen anlayışa göre kurulacak parlamento, Anayasa ve yasalarla, iktidarı değiştirme gücüne ve iradesine sahip olacak veya olmayacaktır.

Siyasi Partiler Kanunu iki özelliğiyle demokratikleşmenin önünde büyük bir engel oluşturuyor.

1- Siyasi Partiler Kanunu, siyasal partilerin faaliyet alanını o ölçüde sınırlıyor ki, ancak düzene uygun düşüncelerin açıklanması ve programların kabulü mümkün olabiliyor. Düzen karşıtı fikirlerin ifade edilmesi ve örgütlenmesi engelleniyor.

Böylelikle, yararları düzenin devamıyla çelişen ve düzenin değiştirilmesini isteyen sınıf, tabaka ve gruplar legal mücadele alanından dışlanıyorlar.

Bunların gerçek amaçlarını programlarına ve söylemlerine yansıtılmaları ise yanlış anlaşılmalara, kendi programlarıyla çelişkiye düşmelerine ve politika ahlakı bakımından sorunlara yol açıyor.

Politika doğal mecrasında yürümüyor ve kurumlar, siyasal hareketler yerli yerine oturmuyor.

2- Bir diğer önemli özellik ise siyasi partilerin tabandan tavana geçişi önleyerek lider ve lidere bağlı kadroların değişimini engellemesidir.

Kırk yılda bir değişim olur. O da yine tavanda ve lider kadroları arasında gerçekleşir. Miadı dolan lider, yerini yine aynı grup içinden ve düzenin güvenilir adamlarından birine bırakır.

Siyasi Partiler Kanunu ile Seçim Kanunu, bu liderler ve yakın çevrelerinin partileri üzerinde mutlak bir egemenlik kurmalarına olanak sağlıyor.

Bu yetkilerden yararlanarak liderler ve yakın çevreleri, parlamento gruplarını, seçimden önce belirleyecek güce ve imkâna kavuşuyorlar. İster merkez yoklamasıyla, isterse sınırlı sayıdaki delegelerin seçimiyle olsun, belirleyici olan parti lideri ve onun yakın çevresidir.

Parlamentoda temsil edilebilecek konumda olan partilerin, parlamento gruplarını bu şekilde belirlemeleri, ortaya, parti liderlerinin atamalarıyla oluşmuş bir parlamento çıkarıyor.

Böyle bir parlamentoyla da Anayasayı ve 12 Eylül mevzuatını değiştirmek mümkün olmuyor. Çünkü bu kadrolar, konumlarını, varlıklarını buna borçludurlar.

Son 24 Aralık 1995 seçimlerini ele alalım.

Partilerin liderleri ve yakın çevreleri adayları merkezden belirlediler.

Sonra da, parti liderlerinin belirlediği bu listeler arasında seçim yapmamız istendi. Ve biz sandık başına gidip sözüm ona bizleri temsil edecek kişileri seçtik.

Hangisine oy verirsek verelim, bu bizim seçimimiz değildi. Sadece lider takımlarından birini diğerine tercih ettik. Onlar da kendi seçtikleri takımlarını alıp Meclise gittiler.

Seçim Kanununda yer alan, dünyada bir benzeri olmayan %10'luk baraj, seçmenin bu lider takımları arasındaki tercihine de sınırlama getirdi. %8'den fazla oy alan MHP ile %4'ten fazla oy alan HADEP saf dışı edildi.

Kaldı ki Seçim Kanunu ile Siyasi Partiler Kanunu bazılarımızın asıl oy vereceği siyasal hareketlere örgütlenme ve bu seçime girme izni vermemiştir.

Bu Meclis'in halkı temsil ettiği söylenebilir mi? Bu Meclis'in meşruiyeti tartışılmaz, denebilir mi? Bu Meclis, Türkiye'deki iktidar yapısını değiştirip, halk adına egemenlik yetkisini kullanabilir mi? Ve bu Meclis, Türkiye'nin ağırlaşan sorunlarına çözüm üretebilir mi?

Simdi gözümüzün içine baka baka, bizim kendilerini seçtiğimizi, bizi temsil ettiklerini söylüyorlar.

Bu çıkmazdan kurtulmak için ne yapacağız?

İlk, temel ve belirleyici olan adımı atmalıyız. Devlete egemen gücün ve parti liderlerinin tayiniyle oluşan parlamento geleneğine son verip, halkın özgür iradesiyle seçilen ve halkı temsil eden parlamento dönemini açmalıyız. Ancak böyle bir parlamento halka ait olan egemenlik yetkisini kullanabilir.

Böyle bir parlamento ise ancak Siyasi Partiler Kanunu ile Seçim Kanunu değiştirildikten sonra yapılabilecek adil ve demokratik bir seçimle oluşabilir.

Bu değişiklikler aşağıdaki ilkeler doğrultusunda yapılırsa olumlu sonuca varılabilir.

a) Bugünkü sorunların doğmasının ve ağırlaşmasının en önemli nedeni, düşünce açıklanmasına ve örgütlenmesine getirilen kısıtlamalar, uygulanan yasaklardır.

Legal alanın sınırlandırılması, kendiliğinden bir illegal alan oluşturur ve bunun üzerine şiddetle gidildiğinde de silahlı hareketlerle karşılaşılır.

Buna meydan vermemek için düşünce açıklamalarına ve örgütlenmelerine hiçbir sınır getirilmemelidir. Şiddet eylemlerine ise her hukuk sisteminde yaptırım uygulanır.

Herhangi bir baraj ve kısıtlama olmamalı ve her kesimin parlamentoda temsil edilmesine olanak sağlanmalıdır.

Bu şekilde ülke sorunları parlamentoya taşınır. Orada tartışılır ve uzlaşmaya dayalı çözümler üretilir.

Bu, parlamentonun gücünü ve etkinliğini de artırır.

Şayet bazı kesimlere ve gruplara parlamentoda temsil imkânı verilmezse, bunlar, çözümleri parlamento dışında ararlar. Bu, özellikle bir iç savaşı yaşayan Türkiye gibi bir ülkenin sorunlarını daha da ağırlaştırır. Parlatmentonun meşruiyetini de tartışılır hale getirir.

- b) Siyasi partilerde tabandan tavana geçişi, liderlerin ve onların yakın çevrelerinin değişimini olanaklı kılacak, örgütlerde kan dolaşımını, yenilenmeyi sağlayacak düzenlemeler getirilmelidir.

Siyasi partilerin entelektüel düzeyini belirleyen, parti liderlerinin yeteneği ve entelektüel düzeyidir.

Çünkü parti liderleri, kendi düzeylerini aşan kimseyi partiye almazlar. Fark ettiklerinde de tasfiye ederler.

Sistem de genellikle, düzene bağlı kişileri lider konumuna getirir ve orada tutar.

Bu tip insanların yetenekli ve entelektüel düzeyleri yüksek kişiler olduklarını söylemek güçtür.

Bu nedenle siyasi partiler ve politik kadrolar, toplumun gerisinde ve ülkedeki entelektüel düzeyin altında kalırlar.

Hem kendi içlerinde ve hem de ülkede değişime karşı çıkarlar.

Bu sorun sadece partilerle ilgili değildir. Aynı sorun işçi sendikalarında da yaşanıyor. İşçi sınıfı yıllardır, adı sendikacı olan, ama işçilerin yaşamına ve sorunlarına yabancı bulunan profesyonel kadroları sırtında taşıyor ve değiştiremiyor.

Dernekler ve benzer kurumlarda da aynı sorunlar yaşanıyor.

Siyasi partilerde değişim olanağı sağlanırsa, diğer kurumlarda değişiklik yapmak kolay olur.

Siyasi partiler bir bakıma, devlet kaynaklarının ve rantlarının bölüşüldüğü alanda mücadele eden ve bunlardan en fazla payı kapmaya çalışan, bunu da lider ve yakın çevresinden belde temsilcilerine kadar uzanan bir zincirde paylaşan örgütler durumundadırlar.

Böyle bir paylaşım imkânı, parti yöneticileri arasında kişisel ve grupsal çıkarlara dayalı bir güçlü ilişki yaratırken, piramidin başında bulunan lider ve yakın çevresine de rant kaynaklarına yakınlıkları ve dağılımdaki etkinlikleri nedeniyle bir otorite sağlıyor. Parti liderini ve çevresindeki küçük grubu, karşı çıkılmaz ve vazgeçilmez kılıyor.

Bu rant paylaşımının en önemli kaynakları KİT'ler ve Devlet Bankalarıdır. Bir de, Devletin saydam olmaması ve denetim kurumlarının iyi işlememesi nedeniyle, bürokrasi ile olan hukuk dışı ilişkilerdir.

KİT'ler ve Devlet Bankaları siyasi kadroların ve bürokrasinin etki alanından çıkarılsa, ekonomi kendi kurallarına, devlet hukuk kurallarına uygun olarak yönetilse ve saydamlaşsa, siyasi partiler bir menfaat grubu olmaktan çıkıp, temsil ettikleri sınıf, tabaka veya grubun yararını genel yararlarla çelişmeden savunan ve ülke sorunlarına çözüm arayan kurumlara dönüşür ve gerçek kimliklerine kavuşurlar.

- c) Milletvekilliği adaylığı, liderlerin veya siyasal ahlak açısından da çok tartışılan, küçük bir delege topluluğunun yetki alanından çıkarılmalıdır.

Bunun en doğru ve uygulanabilir çözümü, adayların, seçim çevresinde o partiye kayıtlı bütün üyelerin katılımıyla seçilmesidir.

Herhangi bir yolsuzluğu önlemek için de parti üyeliğinin ve aday seçiminin yargı denetiminde olması gerekir.

Bu şekilde seçilen bir adayın, parti liderine ve dar delege topluluğuna minnet borcu ve bağımlılığı olmayacaktır.

d) Milletvekilliği, devlet rantlarının bölüşüldüğü alana yatırım yapmak isteyenlere, yaşam standartlarını değiştirmek ve ayrıcalıklardan yararlanmak isteyenlerin talip olabileceği konumdan çıkarılmalıdır.

Milletvekili dokunulmazlığı, milletvekillerinin rüşvet, zimmet, dolandırıcılık, hakaret vb... gibi adi suçlardan yargılanmalarını engellerken, DEP olayında görüldüğü gibi, düşüncelerini açıklarken onları dokunulmaz kılmıyor. Yaka paça Meclisten atılmalarına engel olmuyor.

Milletvekillerinin sadece fikirlerinden ve milletvekilliği ile ilgili çalışmalarından dolayı dokunulmazlıktan yararlanmaları, işledikleri diğer suçlardan, sade vatandaşlar gibi yargılanabilmeleri gerekir.

Milletvekillerine, görevlerini daha iyi yapabilmelerini sağlayacak kolaylıklardan yararlanmaları dışında, yaşam standartlarını değiştirecek, maaş, emeklilik, lojman gibi konularda onları diğer vatandaşlara göre farklı konuma getirecek ayrıcalıklar verilmemelidir.

Milletvekilliği, temsil ettikleri kesimlerin ve grupların yararlarını, ülke yararlarıyla bağdaştırabilen, sorunların çözümüne ve yeni politikaların oluşturulmasına katkı sağlayabilecek bilgi ve deney birikimine sahip olan ve sadece bu amaçla parlamentoda yer almak isteyenlerin ilgi duyacağı bir konuma getirilmelidir.

Biliyorum, yerinde ve haklı bir soru soracaksınız.

Bütün bu değişim önerilerini kim yaşama geçirecek?

Askeri darbeler dönemini geride bıraktık. 1982 Anayasası, Milli Güvenlik Kurulu kanalıyla askerlerin iktidarda söz sahibi olmalarını sağlamış. Orunun darbe yapmaya ihtiyacı yoktur. Kaldı ki bugün yaşadığımız sorunlar, 12 Mart ve 12 Eylül askeri darbelerinden kaynaklanıyor.

Bugünkü dünya koşullarında, silahlı bir grubun iktidara el koyması da mümkün değildir. Böyle bir varsayımda bulunurken, Kamboçya'da bir Pol Pot'un çıkıp milyonlarca insanı öldürmesi ve ülkeyi bir mezbahaya çevirmesi örneğini de unutamayız.

O zaman tek yol kalıyor: Parlamento.

Parlamentonun demokratik değişim için ilk adımları atması, Seçim Kanununu, Siyasi partiler Kanununu değiştirmesi ve erken genel seçime gitmesi gerekir.

O zaman da şu soru sorulacak:

Lider tayinleriyle oluşan bir parlamento, seçimle oluşacak bir parlamentonun oluşumuna razı olabilir mi? Milletvekilleri sahip oldukları imtiyazlardan vazgeçip sade vatandaş statüsüne geçmeyi kabul edebilir mi?

Bu sorulara, “Hayır” yanıtını verdiğimiz zaman bir çıkmazla karşı karşıya olduğumuzu görürüz.

O zaman ufukumuz kararır. Geleceğe yönelik umutlarımızı yitiririz. Ülkeyi bir iç savaşa, siyasal, ekonomik ve ahlaki krizlere sürükleyen bugünkü bürokratik merkezîyetçi iktidarın bizlere sunacağı dehşet tablosunu görür gibi oluruz.

Elimizde tek bir olanak var. O da çağdaş ve demokratik değişime direnenlere baskı uygulamak ve onları değişime mecbur etmek.

Bunu kim yapacak?

İç barışın sağlanmasını, Türkiye'nin dünyayla ve özellikle Batı'yla bütünleşmesini, demokrasinin kurulup geliştirilmesini isteyenler.

Bunlar da, işçisi, köylüsü, memuru, esnafı ve diğer kesimleriyle halkımız, demokrasiden yana olan aydınlarımız, dışa açılmakta yararı olan sermaye ve demokratik değerleri savunan Batı Kurumlarıdır.

Türkiye'deki değişimlerde iç dinamiklerin rolü olmakla beraber, belirleyici olan dış dinamikler olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda, çok partili rejime geçişte, askeri darbelerde, bugünkü düzenin şekillenmesinde, Avrupa Gümrük Birliği'ne girişte hep bu dış dinamikler belirleyici rol oynamışlardır.

İç dinamiklerin rolü yok mudur? Elbette vardır. Ama bu sınırlıdır.

Türkiye, petrol gelirlerine güvenerek dünyaya meydan okuyan İran veya Libya'nın konumunda değildir. 75 milyar dolar dış borcuyla, dış ticareti ve turizmiyle Batı'ya bağımlıdır. Batı'nın elinde, Türkiye'deki değişimi ve iktidar olgusunu etkileyecek önemli siyasal ve ekonomik araçlar vardır.

Büyük sermaye, siyaseti, ekonomik politikaları ve değişimi etkileyecek önemli güce ve araçlara sahiptir.

Halkımız, medyanın yönlendirici etkisinden kurtulur ve aydınlarla birlikte, demokratik sivil örgütlenmelerle siyasete ağırlığını koyarsa, çağdaş ve demokratik değişimi sağlayacak en önemli güce dönüşür.

Bu unsurların, dayanışma içinde, aynı politik hedefler için çalışmaları, Türkiye ile Batı arasındaki ilişkileri, ekonomik çıkar birliği ile sınırlamayıp, demokratik değerlere dayalı bir bütünleşme amacına yönelmeleri, bugünkü bürokratik merkezîyetçi iktidarın ülkeyi yönetmekte tamamen acze düşmesi ve iktidar değişimine direnmekten vazgeçmesi veya direnememesi sonucunu yaratır.

Parlamentoyu, asker-sivil bürokrasiyi ve bugünkü iktidarı oluşturanlar, sonuçta bizim insanlarımızdır. Bunların hepsini içinde buldukları kurumlarla özdeşleştirmek doğru değildir.

Ülke yararlarını, kendi kişisel ve bağlı oldukları kurumların çıkarlarından üstün görenlerin sayısı az değildir.

Parlamentoda, bürokraside, orduda... demokratik değişimin zorunluluğuna inanan ve gerektiğinde değişim programlarını desteklemeye hazır olan çok sayıda değerli insan vardır.

Bunlar da, kurumların ve bugünkü düzenden çıkar sağlayanların direnişini kıracaklardır.

Tarihsel gelişme de demokratik değişimi zorunlu kılıyor.

Bu nedenle gelecek için iyimser olmak zorundayız. Bizi çıkmaza sürükleyecek olan kötümserliktir, umutsuzluktur.

Kendimizi bu yıkıcı duyguların pençesine kaptırmazsak, iç barışı sağlanmış, demokratik refah toplumunu kuramamak için bir neden yoktur.

Ve elbette yakın bir zamanda, barışı savunanlar ve bunda yararı olanlar, iktidarı, savaştan çıkar sağlayanların elinden alacaklardır.

Sayın Sabancı,

Size bu mektubu bir Kürt olarak değil, bir aydın olarak yazıyorum.

Aydınlar elbette ki etnik kimliklerine sahip çıkarlar. Ama olaylara o kimlikle bakmazlar. Onların düşünce merkezlerinde, bakış açılarında insan vardır. Irk, renk, cinsiyet, dil, din, inanç farkı gözetilmeden, toplumsal ilişkileri ve doğal çevresiyle sadece insan vardır.

Bu nedenle aydınlar, bir etnik ve dinsel grubun avukatları, onun dar çıkarlarının savunucuları değildirler. Onlar toplumun vicdanıdır. İnsanlığın ve halkların ortak yararlarının sözcüsüdürler.

Onlar bu ortak yararlarla çelişen her harekete ve gelişime, kime ait olursa olsun ve kimi ilgilendirirse ilgilendirsin, karşı çıkarlar.

Aydın olmak, grupçulukla, milliyetçilikle bağdaşmaz. Milliyetçiliğin tarihsel işlevini tamamladığı günümüzde, milliyetçi aydın olamaz.

Aydın olmak yurtseverliktir, insan severliktir ve özetle, insan olmaktır.

Aydın olmanın bir özelliği de, sahip olduğu bilgi ve deney birikimiyle olguları ve olayları doğru ve gerçekçi değerlendirebilmektir.

Aydınlar dünyanın ve bütün toplumların sorumluluğunu taşırlar. Ama düşlerin peşinde koşmazlar, serüvenci olamazlar ve en etkin oldukları alanlara ve konulara yönelirler.

Bu nedenle, enternasyonalist dayanışma sürdürülürken, en yakın çevrelerinden başlayarak gittikçe genişleyen bir daire içindeki insanlar, toplumlar ve olaylarla daha çok ilgilenir ve bunun mücadelesini verirler. Bedelini de öderler.

Kuşkusuz Ruanda'daki dramla, Bosna-Hersek, Kafkasya ve Orta Doğu'daki olayların, önem ve ilgi yönünden birbirlerine tercih edilir yanı yoktur.

Ama bir Afrikalı aydın, Ruanda'yı bırakıp Kürt sorunuyla ilgili mücadeleye katılırsa, önemli bir etkinliği olmaz. Aynı şekilde Kürt ve Türk aydınları da Kürt sorununun yakıcı etkilerini yaşarken Ruanda, hatta Bosna-Hersek sorununa yoğunlaşırlarsa enerjilerini ve birikimlerini etkisiz olacakları bir alanda harcamış olurlar.

Bizler, Türk ve Kürt aydınları olarak sadece ait olduğumuz halkların, inanç gruplarının... hakları ve özgürlükleri için mücadele etmiyoruz.

Aydın Türk arkadaşlarımız Kürtler için de, onların hakları ve özgürlükleri için de mücadele ediyorlar. Bu nedenle tutuklandılar, işkence gördüler, vuruldular. Bugün de birçok değerli Türk aydını Kürt sorunu için demir parmaklıklar arkasında veya DGM'lerin sanık sandalyelerindedirler.

Aydın Kürtler olarak bizler de Türk egemen sınıflarına ve totaliter iktidar güçlerine karşı çetin bir mücadeleye girdik. Hayatımızın en güzel günlerini bu mücadelenin içinde geçirdik. Türk işçisinin, Türk köylüsünün, Türk emekçi halk kitlelerinin haklarını ve özgürlüklerini savunduk. Onlarla birlikte omuz omuza mücadeleyi yürüttük. Bunun için tutuklandık. Her türlü baskıyla karşılaştık. Bir kısım arkadaşlarımız bu uğurda yaşamını yitirdi.

Bugün de aynı anlayışla ve olanaklarımız ölçüsünde, Türk Halkıyla, Türk insanıyla beraber bu mücadelenin içindeyiz ve her türlü bedeli de ödemeye hazırız.

Kürt sorunuyla ilgili çözüm önerilerimiz, sadece Kürtlerin değil, Türk halkının da yararına. Ortak yararları ifade etmektedir. Zaten dünyanın her yerinde halkların yararı ortaktır. Çelişen egemen güçlerin çıkarlarıdır.

Kürtlere vurgu yapmamızın nedeni, sorunun merkezinde bulunmasından ve bu sorun çözülmeden Türkiye'de hiç kimsenin rahata ve huzura kavuşamayacağı gerçeğinden kaynaklanıyor.

Bizler, aydın Kürtler olarak, Kürtlerle Türkler arasında hiçbir zaman ayırım yapmıyoruz. Hangi soydan, hangi kültürden, hangi inançtan olurda olsun, bu ülkenin bütün insanlarını bizden biri olarak kabul ediyoruz. Biz bu ülkeyi insanıyla, toprağıyla, tarihiyle, kültürüyle... seviyoruz.

Kişisel ve grupsal çıkarları için ülke kaynaklarını verimsizliğe mahkum edenler ile ülke değerlerini ve varlıklarını dışa kaçıranlar, bugün yönetime ve devlet mekanizmalarına egemendir. Bütün olumsuzluklar da burada kaynaklanıyor.

İktidarı bunların elinden almak, devlet mekanizmalarını bunların egemenliğinden kurtarmak gerekiyor.

Sayın Sabancı,

Tarihte çözümsüzlük yoktur. Her toplum, zaman içinde, sorunlarının çözümünü üretir.

Kürtler de şöyle veya böyle, sorunlarına bir çözüm bulacaklardır.

Önemli olan, harcanacak zaman ile ödenecek bedeldir.

Biz, Kürt ve Türk toplumları ağır bedeller ödemesin ve fazla zaman yitirmesin, diye bu kadar çabalıyoruz. Bunun için siyasal ve demokratik çözüm seçeneğinde ısrar ediyoruz.

Kürtlerin kaybedecek fazla bir şeyleri kalmadı. Yeteri kadar öldüler. Yeteri kadar yıkıldılar. Yurtlarından ve kültürlerinden kopup perişan oldular.

Kuşkusuz daha kötüsü var. Beterin beteri de var. Ama bu, herkesin sonu olur. Herkes yıkıntıların altında kalır.

Savaş ekonomisiyle dev boyutlara ulaşan işsizlik ve yoksulluk, şoven milliyetçi dalgayla birleşince, bir büyük depreme dönüşür. Her şeyi yakıp yıkar. Ülkeyi bir cehenneme çevirir. Tarihte ve günümüzde bunun çok örnekleri var.

Bu gidişe dur demek gerekir. Yaklaşan felaketi önlemek gerekir. Bu, herkesin sorumluluğu. Ama sizin gibi karar mekanizmaları etkileme gücü olanların sorumluluğu daha da büyük.

Gelişmeler seyirci kalmazsınız. Nitekim kalmadınız da. Bir çıkış yaptınız. Yerinde ve yürekli bir çıkış. Bu tür çıkışların elbette ki riski olur. Siz bir hesap adamısınız. Bunun da hesabını yapmış olmalısınız.

Şimdi toplumun gözü size çevrili. Dikkatle izliyor.

Kesin bir kararlılıkla, aynı doğrultuda yürümeye devam mı edeceksiniz? Yoksa başbuğun sesiyle “çizmeyi aşma” diyen iktidarın ihtarını ciddiye alıp geri adım mı atacaksınız?

Başkaları ne düşünür, bilmem. Ama ben, sizin, bu bürokratik merkeziyetçi iktidarın ve onu destekleyen çıkar gruplarının ülkeyi parçalamaya ve felakete götüren aymazlığa ilgisiz kalmayacağınıza, barışı ve demokratik değerleri savunanlarla birlikte olacağınıza inanmak istiyorum.

En iyi dileklerle.

Mehmet Ali Aslan

